

مونڊر او توحيد

ليکونکي: بشير احمد لودهي

بيا ڪتونکي: حافظ صلاح الدين يوسف

پڻتوڙ ٻارونکي: قريب الرحمن سعيد

بسم الله الرحمن الرحيم

د کتاب د ژباړې په اړه:

۲۰۱۰م زیږدیز کال د دسمبر د میاشتې په نیمایي کې په ناروې کې د افغانانو د امام دروند مولوي صاحب عبدالرؤف ساپې (ابوبکر) له اړخه د ایټالۍ د هیواد په ګډون د څو اروپایي هیوادونو د سفر بلنه راکړل شوه. ما هم دغه بلنه، که څه هم په روغتيايي توګه ورته تیار نه وم، ومنله او بیا مو د دسمبر د میاشتې په شپاړسمه د ناروې څخه د سویډن او ډنمارک نه علاوه د جرمني د هامبورګ او مونشن ښارونو ته سفر وکړ، دې سفر په جریان کې په مختلفو ښارونو کې د یو شمیر دوستانو سره د څه وخت د تیروولو وروسته د اطریش له لارې ایټالیا ته ورسیدو. هلته د میلن په ښار کې څو پاکستانی دوستان، چې زموږ د بلنې اصلی خلک وو، مونږ ته منتظر وو، هلته د څو شپو او ورځو د تیروولو او په دیني مسایلو باندې د بحث او څیړنې وروسته د بیرته راستنیدو په وخت کې دهغه ځای یو مېنور پاکستانی دوست (ملک حسن) ماته څو کتابونه ډالۍ کړل چې په هغې کې یو هم د «مونږ او توحيد» کتاب و. هغه له ما څخه کلکه غوښتنه وکړه چې که زه یی په پښتو ژبه وژباړم ترڅو د عامو پښتنو مسلمانانو د عقایدو په تصحیح کې څه رول ادا کړای شي.

د کتاب ما ولوست او په ډیر دقت سره مې ولوست، په دې کې د عقیدې د سهې کولو له پاره چې کوم قرانی دلایل وړاندې شوي او یا د رسول الله صلی الله علیه وسلم او نورو انبیاءو په وینا او عملونو باندې استناد شوي دي، ډیر د غور وړ دي.

ما هم د الله تعالی څخه د خیر او برکت د غوښتنو او په دې اړه د ثواب د ترلاسه کولو له پاره خپل نور کارونه شاته و غورزول او د همدې کتاب په ژباړه مې پیل وکړ چې الحمد لله په ډیر لږ وخت کې مې د هغې ژباړه سرته ورسوله.

کیدای شي په ژباړه کې او یا د مضمون د ټیپ کولو په وخت کې څه غلطی شوی وي چې د لوستونکو په کومک به یی انشاء الله په راټلونکې کې اصلاح کړو.

ستاسې ټولو څخه د خیر او عافیت د ترلاسه کولو له پاره د دعاو منتظر یم.

الله تعالی دې زموږ عقاید همغسې جوړ کړي لکه څنګه چې رسول الله صلی الله علیه وسلم مونږ ته راښوولي دي.

الله دې ددې سترګار اجر ددې کتاب لیکونکې او تر څنګ یی زما درنو والدینو ته هم وورسوی. (امین)

ستاسو د دعاو منتظر:

قريب الرحمن سعيد

اتم جنوري ۲۰۱۱م زیږدیز کال

ناروې، اوسلو

دلاشريك او ذوالجلال خداي په نامه

سرليك:

خو کاله تر مخه مې نډيز بهتې صيب ته يو ليک وليکه. هغه ليک د (دسيالکوټ د معاشري د اصلاح د ټولنې) له اړخه د «مونږ او توحيد» د کتاب په نامه چاپ او بيا د همدې ټولنې د مصارفو په بسپنه د خلکو تر منځ وويشل شو.

الحمد لله! زياتو لوستونکو هغه ډير خوښ کړ. اوس د همدې دوستانو د زيات اصرار په واسطه يو ځل بيا خپله دغه پخوانۍ ليکنه لوستونکو ته وړاندې کوم. زه ډله بندي گناه گنم، او د خير د دعا پرته بل کوم غرض نه لرم. ماته د خپلې بې بضاعتۍ په اړوند احساس شته. خو د دې ټولو کميو سره سره بيا هم زه ستاسې تر مخ د مخاطب کيدو جرئت کوم. کيدې شي چې زه به تاسو د خپله ځانه سره هم خيال نه کړاې شم او زما دغه څير نه به ستاسې د عقايدو سره په ټکر کې وي، خو سهې د غلط څخه او حق د باطل څخه د جدا کولو له پاره بايد يو ميزان او تله موجوده وي. د مسلمانانو له پاره چې کوم اصول د قران او د رسول الله صلى الله عليه وسلم د حديثو له مخې ټاکل شوي، د همدغو نه غوره تله او ميزان بل نه پيدا کيږي.

تاسې هم دا خبره په خپل ذهن کې وساتئ او د حق په لاره کې د تعصب څنډه مه پرېږدئ، ښکېنځلې کول او يا په غصې کيدل او يا د کتاب سوځول د ليونيانو کار دي. هغه په خلاص زړه سره ولولئ او بيا يې د قران او حديث په تله کې وتلئ، که خبره سهې وه نو ماته دعا وکړئ او که غلطه وه نو ماته ليک و ليکئ او لار ښوونه راته وکړئ. په خلاص نيت سره دعا وکړئ چې الله تعالي ماته او تاسې ته همغه لاره را وښيي چې دهغه حبيب محمد عربي صلى الله عليه وسلم لاره وي، الله تعالي ته غوره وي. راځئ چې يو ځاي دعا وکړو.

په دې خبره باندې اعتراف کول هم ډير اړين گنم چې ووايم چې زه نه کوم عالم او فاضل يم، نه کوم مولوي، پير، صوفي، درويش او يا د شپې بيداره زاهد يم. او د دې لارې په خپلو ښيگڼو وويارم.

«هغه چې په هندو توب ناز يېدو هغه نن حجازي وخت.»

د دې محفل دغه پخواني شړل شوي نن نمازی وخت.»

د مصداق په اساس زه هغه تور مخې يم چې د ژوند بهترين وختونه مې په جهالت او تيارو کې تير شوي دي. لمړنۍ ښوونه مې په مندر کې پروت لمړني ښوونځي کې تر سره کړې او د همدغې په اساس مې د همغه کوچنۍ والي څخه د بتانو او مندرونو سره ځانگړې عقیده درلوده. بلکه دهندو مذهب د رغبت په اساس زما مور او پلار ډير اندېښمن و. دا يو اڅي زما درب فضل و چې دغه بې لارې يې د حرم په لور راوست. الحمد لله، نن د فرقه پالنې د لعنت څخه اخوا او د همدردۍ د جذبې څخه ډک د خپلو دوستانو سره په دې خاطر مخاطب يم چې زما د ليکنه به د کوم لارورکي له پاره دلارې مشال وگرځي او زما له پاره به د نجات پانگه شي. شايد چې زما دغه ډير کم زحمت به د الله په دربار کې قبول شي ځکه هغه غفور اور حليم دي، هغه به زما دغه تور مخ پرېمنځي ترڅو د قيامت په ورځ زه هم د خپل مخ د

ښوولو وړتيا ولرم. زه نه اديب يم او نه شاعر. چې ستونزمنه او په الفاظو کې را نغښتې ليکنه وړاندې کړم خوبيا هم زما په ليکنه کې به د ژبې او بيان څه غلطيانې هم وي ، په دې خاطر تاسې زما د ليکنې ټولې خامۍ د نظره لرې کړئ او زما په اصل مقصد باندې غور او توجه وکړئ.

ما د بحث لاندې موضوع په ذهن کې د کينولو په خاطر د هغې د اوږدوالي څخه خپله لمن راټوله کړې ده. او دلنډيز څخه مې کار اخستې دې. نو که چيرې تاسې هغه ټول ياد کړل شوي ايا تونه د سياق و سباق سره په قران کې ولولئ نو ډير زيات گټور معلومات به تر لاسه کړئ .

بشير احمد لودهې (فتح گر ه ، سيالکوټ)

بسم الله الرحمن الرحيم

د الله تعالي په اړه د باطله مذهبونو آند.

الف:--د الله تعالي په اړه د هندوانو آند:

دا انگيرنه به غلطه وي چې څوک ووايي چې هندوان د الله تعالي څخه منکر دي. هندوان هم يواځې او يواځې يو الله مني. دا جدا خبره ده چې هغوي الله تعالي په څو نورو نومونو سره يادوي. د نموني په توگه دهغوي په مشهور مذهبي کتاب «بگوت گيتا» کې الله تعالي د «وشنو» په نامه ياد کړل شوي، او د ټولو عيبونو څخه يې پاک، د هر شي خالق او پيدا کونکې، څارونکې او فنا کونکې گڼلي. همدغه يې د مظلومانو پناه ځاي او د حق د پلټونکو له پاره خپلو موخو ته د ورسيدلو منزل گڼلي، هغوي په دې گروهه دي چې «وشنو» د «اوتارانو» په بڼه په زمکه رانېکاره کيږي، دهغوي د ويناو په اساس، (نرسنگ) دهغې څلورم، (رام چندر جي) دهغې اووم او (کرشن جي مهاراج) دهغې اتم «اوتار» دي. دهغوي د ويناو له مخې «وشنو» په مختلفو وختو کې په مختلفو بڼو باندې، په همدغه توگه چې نن يې مسلمانان هم وايي، په زمکه را څرگنديږي:

وهي جو مستوي عرش تها خدا هو کر اتر پرا مديني مين مصطفى هو کر

چاچر وانگ مدينه د سپي تي کوټ متهن بيت الله ظاهر وچ پير فریدن تي باطن وچ الله

متي دا بت بنا کې آبي وچ بهه گيا جگان نون بناون والا کهري کهيږي پي گيا

(استغفر الله ، نعوذ بالله ثم نعوذ بالله)

د هندوانو د عقايدو په مطابق د همدې بزرگانو عبادت کول په حقيقت کې د «وشنو» عبادت کول دي. تر هغې پورې د ورسيدو له پاره د «ديو تاگانو» خوشحالول لازم او اړين دي او که نه چيري دا «وشنو» او چيري دا داخورو څخه جوړ شوي انسان. اوس نو غور وکړئ چې د نننيو مسلمانانو عقیده دهغوي څخه توپير لري او که نه؟

د دويم نړيوال جنگ د اور لمبو ټوله نړۍ په خپلو لمبو کې را ونغاړله. ماته هم د عسکري خدمت په لړ کې په لري شرقي هيوادو لکه (برما او) کې د گرزیدو را گرزیدو فرصت تر لاسه شو. هلته د خلکو مذهب «بدمت ياد بوتانو عبادت» دي. ماته د هغوي کورنو او عبادتخايو ته د ورننوتلو موقع هم تر لاسه شوه، د گوت مېد، بت ووينئ، دهغوي عقیده هم د هندوانو د عقيدې سره يوشانته والې لري، يواځې په نومونو کې يې توپير ليدل کيږي.

د بتانو عبادت:

دا به سهي نه وي چې ووايو چې بت پالونکې خلک د بتانو عبادت کوي ، هغوي هم تيره د تيرې په خير پيژني ، که چيرې د تيرو عبادت يې هدف وايي نو بيا به يې د غرونو عبادت کاوه . ځکه هلته سترې سترې تيرې شته او تر څنگ به يې د سړکونو په جوړولو کې د تيرو د استعمالولو بې عزتي نه کوله ، خو هغه تيره چې دکوم دروند او بزرگ شخصيت په نامه منسوب کړل شوي وي نو بيا دهغې تيرې احترام کول او دهغې عبادت کول خپل فرض گڼي . هغوي دهغو بزرگانو عبادت کوي دکوم له پاره چې هغه تيره يا لرگې منسوب شوې وي . دهغوي مقصد دغه تيره يالرگې نه وي بلکه دهغه شخصيت ذات وي ، په نړۍ کې هيڅوک هم د بتانو عبادت کونکې نه شته بلکه د بزرگانو عبادت کول يې مقصود وي .

د زمانې بدلونونه:

د جاپان په دوو سترو ښارونو ناگاساكي او هيروشيما باندې د «سترزوي او کوچني زوي» تر نامه لاندې د دوو اتمي بمونو په راغورزولو سره د جاپان ددې ښارونو څخه کنډرې جوړې شوې وې ، د جاپانيانو د ماتې سره سم د جرمني په عسکري ځواکونو کې هم بې نظمۍ را پيدا شوه او دهغې وروسته دويمه نړيواله جگړه پاې ته ورسیده . دهغې وروسته پاکستان هم منځته راغې ، د الله تعاليٰ فضل و چې هندوان د دوستان بيرته هندوستان ته ولاړل او مونږ ته مسلمان دوستان تر لاسه شول . هغه هم ډير عجيب وخت و چې په ټولو کې د اسلام جذبه په پوره قوت سره موجوده وه . ټول د لمانځه ادا کونکي او د روژې نيونکي و . هر سهار او ماښام پورته د قران تلاوت کيده ، ما په خپلو غورځونو دراپيو څخه د لمړي ځل له پاره د ۱۹۴۷ ز کال د اگست په څوارلسمه په ډيره خوږه او خوندوره ژبه د قران تلاوت واوريد . او د «نيکو خلکو کيناسته به تا نیک و گرځوي» د وينا په مطابق ماته د لمړي ځل له پاره د قران د لوستلو شوق را پيدا شو . زما د پلار دعاوو خپل اغيز را گرځند کړې او زه عملا مسلمان شوم . مندر ته د تللو په ځاي مې جومات ته مخه کړه . ما به په ډيره کراره توگه د قران تلاوت کاوه ، خو زما په زړه کې يوه خبره را پورته شوې وه او هغه دا چې د ژباړې پرته د قران لوستل به په هغه بل ژوند کې گټور وي ، خو په دې ژوند کې ترې هيڅ ډول گټه نه شي اخستل کيدې . نو په دې خاطر ما د قران د عربي لوست تر څنگ دهغې په اردو ژباړه باندې هم پورته دقت کاوه ، ما يو کوچني چاپ کړل شوې قران مجيد را وپيره چې تاج کمپنۍ خپور کړې و ، دهغې د هرايت لاندې اردو ژباړه هم ليکل شوې وه . د قران دا نسخه اوس هم له ماسره شته . ما به په يوه ورځ کې يو څو آيتونه لوستل خو دهغې اردو ژباړه به مې په خپل ذهن کې ساتله . آيتونه به مې يو ځاي کول او بيا به مې ترې نتيجه تر لاسه کوله ، ددې تگلارې په واسطه زما او زما د دوستانو تر منځ څه اختلافات هم را ډاگيزه شول . لکه څنگه چې په قران کې الله تعاليٰ فرمايلي دي:

«دا دبرکته ډک کتاب مونږ په دې خاطر پر تا نازل کړ ، تر څو دا خلک دهغې په آيتونو باندې غور وکړي او د عقل او فکر لرونکي خلک ترې سبق تر لاسه کړي .» (ص: ۲۹/۳۸)

«ايا دا خلک په قران کې غور او فکر نه کوي او يا دا چې دهغوي زړونو ته قلفونه وراچول شوي دي »

(محمد: ۲۴/۴۷)

ما فکر وکړ چې:

کيون زيان کار بنون سود فراموش رهو؟ فکر فردا نه کرو محو غم دوش رهو

(علامه اقبال)

«ولې زيان کاره شم اود سبا گټه هيره کړم. د سبا فکر و نه کړم او يواځې د اوس په غم کې واوسم».

د علماو سره اختلاف:

دمسلمانانو سره د ناستې پاستې په وخت کې را ته د علماو دخبرو د اوريدو فرصت هم تر لاسه شو ، زه په مندر کې را لوي شوې وم ، او د بت پالونکو تر منځ مې دخپل ژوند يوه برخه تيره کړې وه . په دې خاطر مې د علماو ددې خبرې دمنلو څخه انکار وکړ چې ويل يې : دمکې کافراو مشرک د الله تعالي څخه منکروو ، او د تيرو څخه جوړ کړل شوي بتان يې خدايان گڼل او د هغوي بندگي يې کوله . ماد همدې پوښتنې د ځواب له پاره د قران کریم پاڼې اړولې را اړولې او د ځواب د پيدا کيدو هڅه مې کوله . ما په قران کې ولوستل چې دمکې قريشو هم يواځې يو الله تعالي د ټولو د پيدا کونکي ، د ټولو د مالک ، حاجت روا او مشکل اسانونکي په څير مني ، تاسو به زما په دې خبره لږ څه حيران شوې ياست خو زما دا خبره پخپله قران کریم تصديقوي .

دمکې کفار او د الله په اړه د هغوي آند:

دمکې کفارو د نبي کریم صلی الله عليه وسلم په طريقو باندې د تللو څخه انکار وکړ ، نو الله تعالي حکم وکړ چې د هغوي څخه د الله تعالي په اړه يو څو پوښتنې وکړئ ، نو د هغوي څخه چې د کوم ځواب ورکولو هيله کيده هغه هم قران کریم را نقل کړيده:

«او پرته له شکه ، که چيرې ته د هغوي څخه وپوښتې چې اسمانونه او زمکې چا پيدا کړي دي ، او لمر او سپوږمۍ چا مسخر کړي (په کار يې اچولي دي) ، نو دوي به سمدستي ووايي چې : الله تعالي . نو دې چيرې دي ؟ الله دخپلو بندگانو څخه د هر هغه چا رزق او روزی پراخوي چې اراده يې وکړي او دهر هغه چا له پاره چې اراده وکړي روزي يې تنگوي ، بيشکه چې الله تعالي په هر شي ښه عالم او پوه دې ، او که ته د هغوي څخه وپوښتې چې د اسمان څخه او به چا نازل کړی دی ، چې په هغې سره يې زمکه دمرگ وروسته بيرته را ژوندي کړې ده ، نو دوي به خامخا ووايي چې الله تعالي ، نو ته ورته ووايه (اې محمده) چې : ټوله ثنا الله ته ده ، خو ددوي ډيرکي نا پوهه دی . (عنکبوت: ۲۹/۲۸)

غور وکړئ اوزه هم هروخت په همدې فکر کې يم چې ټول الله تعالي مني ، ځکه په دې اړه پخپله الله تعالي شاهدي ورکوي نو بيا ولې هغوي لارورکي او بې عقله و گڼله شول ؟ په يوه بل ځای کې الله تعالي فرمايي چې:

«اې نبي! ورته ووايه چې: تاسې ته د اسمانه او زمكې څخه څوك روزی دركوي؟ يا د اوریدو او كتلو د ځواكونو مالک څوك دې؟ او د ژوندیو څخه مړي او دمړو څخه ژوندي څوك را باسی؟ او هغه څوك دې چې د كارونو (په اړه) تدبیر كوی؟ نو هغوي به هرو مرو ووايي چې الله تعالی. نو ورته ووايه چې ايا تاسې اوس هم دهغه څخه نه ویریرئ؟» (یونس: ۳۱/۱۰)

زه په دې خبره ډیر زیات حیران وم چې په دې توگه د الله تعالی د منلو زیان څه دې؟ مونږ یی هم همدا ډول منو. خوداسې منونکو ته یی د نه ویریدو نكو خطاب كړې دې. دا ولې؟ بیا یی وفرمایل:

«او كه چیرې ته دهغوي څخه پوښتنه وكړې چې اسمانونه او زمكې چا پیدا كړي دي نو دوي به ووايي چې الله. ته ورته ووايه چې: د ټولو ستاینو او تعریفونو وړ، د الله تعالی ذات دې، خو د دوي ډیر پرې نه پوهیرئ.» (لقمان: ۲۵/۳۱)

ما دغه آیتونه په زړه كې د لټون د جذبې سره یو ځای را یو ځای كول، حیران وم چې نقص په څه كې دې چې زموږ په خیر د الله تعالی منونكو ته نه پوهیدونكي وایی. ما یو ځل بیا د الله تعالی دغه وینا ولوسته چې:

«هغوي ته ووايه چې كه چیرې تاسو ته څه پوهه وی نو ووايست چې زمكه او د زمكې په سر دغه ټوله ابادې د چا ده؟ دوي به هرو مرو ووايي چې د الله. ورته ووايه چې بیا تاسو ولې په هوش كې نه یاست؟ دهغوي څخه وپوښته چې د اوه اسمانونو او ستر عرش مالک څوك دې؟ دوي به هرو مرو ووايي چې الله. ورته ووايه چې بیا تاسې ولې نه ویریرئ؟ دوي ته ووايه چې: ووايست، كه چیرې تاسې پوهیرئ چې په هر شي باندې د چا واكمنی ده. او هغه څوك دې چې پناه وركوي او دهغه په مقابل كې هیڅوك پناه نه شي وركولې؟ نو هرو مرو به ووايي چې دا خويواځې د الله پورې اړوند دي. ورته ووايه چې بیا ولې تاسو په دوكه او فریب كې یاست؟» (المؤمنون: ۸۹-۲۳/۸۴)

هغه وخت چې ما دا آیتونه ولوستل نو د نورو خبرو څخه پرته مې د مسلمانانو د دې شعر سره هم ډیر زیات اختلاف را پیدا شو چې وایی:

خدا کا بکړا چهرالي محمد(ص) محمد(ص) کا پکړ چهرای کویی نهین سکتا

«د خدای نیونكي به محمد خلاص كړي خو د محمد د نیونكو د خلاصون له پاره هیڅوك نه شته»

اخرولې او څه ډول؟ ولې یی د سیدنا محمد صلی الله علیه وسلم په مقابل كې خدای دومره محبور را څرگند كړې دي؟ حال دا چې حقیقت دا دې چې د الله تعالی په مقابل كې هیڅوك هیچاته هم پناه نه شی وركولې.

كه تاسې لږ څه توجه وكړئ نو د پورتنې آیات د لوستې څخه دا را څرگندیږي چې د مكې كفارو د زمكې او اسمانونو پیدا كونكې، دیوه قانون له مخې د لمر او سپوږمۍ څرخونكې، دروزی د وركولو څخه اخوا په هغې كې د كمښت او ډیرښت، په هر شي باندې پوره او مكمل علم لرونكې، د اسمانونو څخه باران نازلونكې، دهغې په واسطه د مړې زمكې څخه ژوند را زرغونكې، د اوریدو او لیدو د ځواكونو مالک، دمړو شيانو څخه ژوندي او د ژوندیو څخه د مړو شيانو پیدا كونكې، د دغې ناپیدا كائناتو پلان جوړونكې، د زمكې او په زمكې كې د پرتو شيانو مالک، د اوه اسمانونو او د ستر عرش مالک، چې دهغه د قدرت په لاسو كې هر څه شته، هر چا ته پناه وركونكې، او هغه ذات چې دهغه په مقابل كې هیڅوك هم هیچاته پناه نه شي وركولې، الله تعالی یی مانه. بلکل همغسې لكه نن یی

چې مونږ او تاسې منو. بلکه زه په قران کې ددې آيت په لوستولو باندې حيران شوم چې د مکې کفار په دعاو کې هم يوه الله ته مراجعه کوي ، لکه څنگه يې چې مونږ او تاسو منو:

«او کله چې هغوي وويل: اي زمونږ پروردگاره ! که چيرې دا قران په ريښتيا هم ستا له اړخه حق وي نو پرمونږ د اسمانه څخه تيرې را ووروه ، او يا پرمونږ باندې بل کوم دردناکه عذاب را نازل کړه» (الانفال: ۳۲/۸)

دا دهغه وخت خبره ده چې د مکې کفارو زمونږ د پيغمبر صلی الله عليه وسلم د تبليغ مخه ونه شوه نيولې. نو د ستومانيتيا نه په ډک زړه هغه وخت چې ابو جهل دبيت الله څخه طواف کاوه نو دهغې غلاف يې ونيوه او دا دعا يې وکړه. خو تاسو په دې بحث کې مه غورزيرئ ، چې دا څوک و او په کوم وخت کې او يا په کوم حالت کې يې دعا غوښته ؟ آيت په څرگنده توگه وايي چې دا د قران يو منکرو ، لکه په يوه بل ځای کې چې فرمايي:

«او وايي چې: اي زمونږ پروردگاره ! زمونږ برخه د حساب دورځي څخه مخته مونږ ته راکړه» (ص: ۳۸/۱۲)

ما چې هر وخت دغه آيتونه لوستل زما په حيرانتيا کې ډيرښت راته ، ما ته ډيره د تعجب او حيرانتيا خبره دا وه چې يو قوم چې زمونږ په خير دهر شي مالک او خالق يواځې او يواځې الله تعالی گڼي او دهرې ستونزې په وخت کې ، زمونږ په خير ، دهغه لورې ته د خپلې دعا لاسونه پورته کوي نو بيا مونږ ددا ډول مسلمانۍ دعوه وکړو او هغوي دې کافر وگڼل شي. دې قوم ته بيا وويل شول چې «تاسې چيرې گرځئ؟»... «دهغوي ډيرکي بې عقله دي»... «ايا تاسې نه ويريرئ؟»... «ددوي ډير بې علمه دي»... «ايا پند او نصيحت نه شئ تر لاسه کولې؟»... «تاسې په کومه دوکه کې پريوتې ياست؟»... او داسې نور. قران کريم دا غوټه هم هواره کړې ده.

ولې کافر؟:

زه د نبې اکرم صلی الله عليه وسلم او د مکې د کفارو تر منځ د دښمنيو او مخالفونو د پيدا کولو پسې نا کراره وم. دغه پاک کتاب چې:

«د خلکو له پاره هدايت او لارښوونه ده او په داسې څرگندو لارښوونو او تعليماتو باندې مشتمل دي چې نيغه لاره ورښوونکې او د حق او باطل تر منځ توپير را څرگندونکې دي» (البقره: ۱۸۵/۲)

په دې کتاب کې ما يو آيت ولوست ، او همغې راته دا ستونزه حل کړه:

«هغوي د الله نه پرته دهغو خلکو بندگي او عبادت کوي چې نه ورته زيان رسولي شي او نه گټه. خو دوي وايي چې دا شيان د الله په وړاندې زمونږ په اړه سپارښتنه کوي. اي نبي ! دوي ته ووايه چې: ايا تاسې الله ته د زمکې او اسمان دهغوي شيانو په اړه خبر ورکوئ چې هغه ته يې علم نه شته ؟ الله دهغه څه نه پاک ، ستر او د لويې خاوند دي ، چې دوي يې ورسره شريک گرځوي.» (يونس: ۱۸/۱۰)

لږ څه غور وکړئ ! په دې آيت کې يې دهغو خلکو قصور را ډاگيزه کړې دي او هغه دا چې دوي د الله په وړاندې د کوم مړ شوې بزرگ روح ته اواز کوي ، چې هغه دې ددوي سپارښتنه وکړي ، همغه يې د الله سره شريک گرځولي دي ، قران همدا خبره داسې را څرگندوي:

«هغو خلکو چې د الله پرته يې بل څوک خپل ولي نيولې دي (دهغوې په اړه دوي وايي چې) مونږ په دې خاطر دهغوې بندگي کوو چې دوي به مونږ الله ته ورنژدې کړي» (الزمر: ۳/۳۹)

د خبرو لنډيز:

د قران کریم د لوستلو څخه دا ډاگيزه کيږي چې د مکې کفار هم د هندوانو په څير د الله نه منکر نه و ، بلکه د هغه څخه يې دعاوې غوښتلې خو تر څنگ يې د خپلو بزرگانو عبادت هم کاوه يعنې دهغوې نذر ونياز او دهغوې په نامه يې خيراتونه هم ورکول. دهغوې په نومونو باندې يې ، دهغوې د روحونو د خوشحاليو له پاره ، وظيفې هم کولې ، په دې خاطر چې دوي به زمونږ په اړه سپارښتنه کوي او مونږ به الله ته ورنژدې کوي ، او که نه چيرې الله او چيرې دا خاورين انسان. بس همدغه توپير او په همدې باندې جنگ او اختلاف. دلږ څه غور او دقت وروسته زما روح په لږزه راغې ، ځکه چې زمونږ مسلمانان هم همداسې کوي نو که چيرې ته هم همداسې کوي نو همدا گڼي توبه وکړه ، راځئ چې اوس د سپارښتنې په حقيقت باندې وگڼو.

د سپارښتنې حقيقت

د سپارښتنې په تکيه ولاړ د قدرت دغه شاهکار انسان هغه څه کوي چې (الامان والحفيظ). په وژلو او لوټولو کې مصروف وي او بيا د سپارښتنې په بنسټ په ډاگيزه توگه خوندي هم پاته کيږي. ددې علت دا دي چې په انسانانو کې کمزورتياوې شته ، يو انسان د بل انسان له پاره اړتيا احساسوي نو په دې خاطر سپارښتنه که غلطه وي يا سهې ، په هر صورت منل کيږي ، خو د الله په ستر ذات چې د مطلق قدرت خاوند دي دا مثال نه عملي کيږي ، ځکه چې پر هغې د چا فشار نه شته ، الله تعالي د انسانانو څخه يوه پوښتنه کړې:

«يا ستاسې غلام له تاسې سره په هغه رزق کې برابر شريکيدې شي چې مونږ تاسو ته درکړې دي؟ ايا تاسې د هغه څخه همدا سې ويريرئ لکه څنگه چې په خپلو منځو کې يو د بل څخه ويريرئ؟ په دې توگه مونږ د عقل او پوهې خاوندانو ته خپل آيتونه په څرگنده توگه بيانوو.» (الزمر: ۳۰/۲۸)

لږ څه غور وکړئ! چې تاسې د الله تعالي له اړخه په درکړل شوو اختياراتو کې چې ستاسې خپل هم نه دي د هياچا مداخله نه شئ زغملې نو بيا د الله تعالي له پاره ولې داسې انگيرئ؟ الله تعالي خو د چا د سپارښتنې په منلو باندې مجبور نه دي. بلکه دهغه د اجازې پرته هلته څوک د چا په اړه سپارښتنه هم نه شي کولې. «هلته نبي او ولي ټول مجبور دي»

د الله د اجازې پرته سپارښتنه:

«ټول هغه څه چې په اسمانونو او ټول هغه څه چې په زمکه کې دي ، ټول د هغه دي ، څوک به وي چې دهغه تر مخه دهغه د اجازې پرته سپارښتنه وکړي؟ هغه په ټولو هغو چې دهغه تر مخه دي او يا دهغه تر شا دي ، ښه خبر دي.» (البقره: ۲/۲۵۵)

حقيقت دا دي چې سپارښتنه خو دهغه چا په وړاندې کيږي چې په خپله کمزوري وي او ددې نه ويره لري چې که سپارښتنه مې و نه منله نو دا سپارښت کونکي به غمژن شي او ماته به زيان را ورسوي. او يا کله چې زما ورته اړتيا پيدا شي نو بيا به زما کار نه کوي .

بله لاره يې داده چې: دهغه چا تر مخه چې سپارښتنه کيږي دهغه معلومات ډير محدود وي، هغه ته ددې ويلو اړتيا وي چې ورته وښوول شي چې هغه څه چې ستا په علم کې نه شته هغه ماته معلوم دي، که چيرې ته زما په خبره باندې باور ونه کړې نو ته به تيرې کونکې وگرځې. او دا به ډيره بې انصافي وي، په دې اساس هغه ته په دغه سپارښت کونکې باندې باور کول اړين وي، هغه فکر کوي چې کيدې شي دغه سپارښت کونکې سهي خبره کوي، خو الله تعالي ته داسې کمزورتيا نه شي منسوبيداي، نو بيا د سپارښتنې حقيقت به څه وي؟ لږ څه فکر وکړئ. الله تعالي فرمايي چې:

«يا هغوي د الله پرته نور سپارښت کونکې نيولي؟ ورته ووايه چې: که څه هم هغوي دهېڅ شي واک و نه لري او نه پوهه او درک ولري. ورته ووايه چې: سپارښتنه او شفاعت په پوره توگه د الله په واک او اختيار کې دي.» (الزمر: ۳۹-۴۴)

عام اعلان:

«اې نبي! ورته ووايه چې: همغوي ته ورغږ کړئ چې تاسې (په خپل خيال کې) د الله پرته نيولي وو، هغوي ته په اسمانونو اوزمکو کې د يوې ذرې په اندازه واک او اختيار هم نه شته. او نه هغوي ته په دې دواړو کې کومه برخه ورکړل شوې ده. او نه دهغوي څخه کوم يو د الله سره بسپنه کونکې گرزيدې شي. هغه ته به دهغه شخص سپارښتنه گټه ور رسوي چې الله يې اجازه ورکړي.» (سبا: ۲۳-۲۴/۳۴)

«دهغه د اجازې پرته هېڅ ډول سپارښتنه نه شته، همدا الله ستاسې پروردگار دې، په دې خاطر تاسې دهغه عبادت وکړئ، ايا تاسې پند نه اخلئ؟» (يونس: ۱۰/۳)

اجازه څه ته وايي؟

په دې خبره پوهيدل په کار دي چې اجازه څه ته وايي؟ په داسې حال کې چې ما بيا بيا ولوستل چې پر الله تعالي باندې د هېچا او هېڅ لورې فشار نه شته او نه څوک دهغه په امورو کې د مداخلې مجاز گڼل کيږي او نه کومه سپارښتنه دهغه د اجازې پرته گټوره ثابتيداي شي نو زما په فکر کې يوه پوښتنه را پيدا شوه چې دا اجازه به څه ته وايي؟ او دا به څه ډول ترلاسه کيدې شي؟ او الله تعالي ته د ورسيدو له پاره به دکومولارو څخه گټه اخستل کيږي؟

ماته ددې ټولو پوښتنو ځواب پخپله قرآن کریم راکړ. او هغه ځوابونه به زه ستاسې تر مخ کيږم، خو د هغې څخه دمخه تاسې دهغو پخلکو په اړه لږ څه ولولئ چې هغوي د اجازې پرته سپارښتنه کړې وه، نو دهغوي دې سپارښتنې هېڅ ډول گټه ورته و نه شوه رسولې.

د نوح عليه السلام قصه:

نوح عليه السلام د الله تعاليٰ نبي و. دهغه په قوم کې هم د شرک همغه ناروغتيا خبره شوې وه چې دمکې خلک پرې ککړ وو. په دې خاطر يې دهغوې اصلاح د نوح عليه السلام په غاړه کې ور واچوله. لکه چې الله تعاليٰ فرمايې:

«بې له شکه مونږ نوح د هغه د قوم په لور ور وليږه، ترڅو خپل قوم د درناکه عذاب د راتلو تر مخه وويروي.» (نوح: ۷۸/۸)

همدا راز د همدوي په اړه يو ځل بيا فرمايې چې:

«نو هغه دهغوې تر منځ پنځوس کم زر کاله (۹۵۰) کاله و او سيد» (العنکبوت: ۲۹/۱۴)

که چيرې د دې نهه سوه پنځوس کالو څخه د هغه د ژوند لمړنۍ څلويښت کاله وويستل شي نو بيا هم نوح عليه السلام دخپل قوم تر منځ نهه سوه اولس کاله تبليغ کړې دي او خپله ورسپارل شوې دنده يې تر سره کړې ده. (خود څلويښت کالو د مودې ويستل به ترې سهې نه وي) اما دهغه د قوم سردارانو ډول او نغاړې وهلې او ويل به يې چې:

«تاسې خپل معبودان مه پرېږدئ، تاسې خپل وود، سواع، يغوټ، يعوق او نصر مه پرېږدئ» (نوح: ۷۸/۲۳)

دغه پنځه نومونه د نوح عليه السلام د قوم نیک او صالح وگړي وو. چې د مړينې وروسته خلکو هغوې الله ته د ورسيدو وسيله وگرځوله. نوح عليه السلام تر ډيرې اوږدې مودې پورې دخپل قوم له اړخه ستونزې وگاللې، نوره يې دا په وس کې نه وه چې خپل قوم نيغې لارې ته را واړوي، اويا يې څه ورکم کړي. دهغوې ټولې سختۍ يې و زغملې، نورې چې د زغم نه خبره ووتله نو د الله تعاليٰ په وړاندې يې فرياد وکړ چې

«اي زما ربه! بې شکه چې زه ډير بې وسه يم، اوس ته انتقام واخلي (زما نصرت وکړي)» (القمر: ۵۴/۱۰)

بيا يې دخپل ټول ژوند پيښې بيان کړې او د الله په دربار کې يې عريضه وړاندې کړه او په اخر کې يې وويل چې:

«اي زما پروردگار! په زمکه باندې او سيدونکې هيڅ کافر مه پرېږده. بې له شکه، که ته هغوې پرېږدي نو هغوې به ستا بندگان بې لارې کوي او (په راتلونکې کې به) يواځې فاجر کافر اولاد زيږوي،

اي زما پالونکيه ربه! ما، زما مور او پلار، او هغوې چې زما کور ته د مومن په خبر را ننوځي، هغوې ټول او ټولو مؤمنينو نارينه او ښځو ته بښنه وکړې او ظالمانو ته دهغوې په بربادۍ او هلاکت کې ډيرښت راوړې» (نوح: ۷۸/۲۵)

۲۲

په دې اساس حکم وشو چې:

«ته زمونږ تر سترگو لاندې او زمونږ د وحې په مطابق يوه کشتۍ جوړه کړه، د ظالمانو په اړه له ماسره خبرې مه کوه، بې شکه چې هغوې به غرقېږي.» (هود: ۱۱/۳۷)

بيا دهغه قوم ته هغه ورځ را ورسیده:

«نو مونږ د اسمان دروازي د سخت باران وريدو له پاره پرانستې، او مونږ د زمكې څخه چينې را وويستې، نو اوبه تريو امرپورې، چې دمخه ورته ټاكل شوې و، سره يو ځاي شوې» (القمر: ۱۲-۱۱/۵۴)

«ان تردې چې كله چې زمونږ حكم راغې، او (داوبو) تنور را وخوتيده، نو مونږ حكم وكړ چې: په دې كشتۍ كې دهر ډول څخه دوه دوه جوړې دخپلې كورنۍ سره يو ځاي سپاره كړه، پرته له هغه چا څخه چې دمخه يې په اړه پريكړه شوې ده. اود ايمان خاوندان هم په كې له ځانه سره سپاره كړه اودهغوې سره ډيرو لږو خلكو ايمان راوړې و.» (هود: ۴۰/۱۱)

لږ څه توجه وكړئ! نو تاسو به په خبره وپوهيږئ چې: د (اهل) يا دخپلې كورنۍ د سپرولو د حكم په وخت كې ورته وويل شول چې دهغوې څخه به هغه څوك له ځانه سره نه سپروې چې عذاب ورته مقدر شوې دې. بيا يې ورته وفرمايل چې دظالمانو په اړه به زما سره خبره نه كوي. تاسې به حيران پاته شئ چې په هغو بدنصيبو كې د نوح عليه السلام خپل زوي هم موجود و. كله يې چې خپل زوي په خطر كې وكوت نو پلرنې شفقت يې دومره په جوش كې راغې چې د الله تعاليٰ له اړخه پرې لگيدلې بنديز يې هم له ياده ووت. لكه چې فرمايې:

«او نوح خپل زوي ته، چې د ټولو څخه جدا ځانته ولاړ و، ورغږ كړ. اې زما زويه! له مونږ سره سپور شه او دكافرانو د ډلې څخه مه كيږه. هغه ورته وويل چې زه ددې غره په لور پناه وړم، هغه به ما د اوبو څخه خوندي كړي. ورته يې وويل چې: نن د الله د حكم څخه هيڅوك خوندي نه پاته كيږي، پرته له هغوې څخه چې پر هغوې پخپله الله تعاليٰ رحم كړې وي، او بيا دهغوې ترمنځ يو موج حائل شو او هغه هم دهمغو غرق كړل شوو خلكو له ډلې څخه وگرزید. اوبيا مو حكم وكړ چې اې زمكې خپلې اوبه راكاره، او اې اسمانه! اوبه دې بندي كړه، نو اوبه وچې شوې او كار پاې ته ورسيد، او كشتۍ د جودۍ دغره دپاسه ودریده اوويل شول چې په ظالمانو دې لعنت وي» (هود: ۴۴-۴۲/۱۱)

خو پلرنۍ مينه او شفقت همغسې په خپل ځاي پاته و، او نوح عليه السلام د الله تعاليٰ په مخكې داسې فرياد كونكې و:

«اې زما ربه! بې شكه چې زما زوي هم زما داهل څخه دې او ستا وعده هم حق ده او ته د حاكمانو حاكم يې. په ځواب كې ورته وويل شول چې اې نوحه! هغه ستا داهل څخه نه و. ځكه چې هغه د ناوړه عمل خاوند دې. نو دهغه څه په اړه چې تاته علم نه وي له ما څخه مه پوښته. زه تاته نصيحت كوم چې ته دناپوهانو څخه نه شې. عرض يې وكړ چې اې زما پروردگار! زه دهغې خبرې د غوښتنو څخه چې په اړه يې ماته علم نه وي له تا څخه پناه غواړم، كه چيرې ته ماته بښنه و نه كړې او پرما خپل رحمت و نه كړې نو زه به د زيان كارانو له ډلې څخه وگرزېږم.» (هود: ۴۷-۴۵/۱۱)

اوس مو وليدل چې دالهي په نظام كې هر څوك بې وسې دي، نه يې كفارو ته سزا وركول په وس كې و او نه يې دخپل زوي دخلاصون وس رسیده. دا پرته له اجازې سپارښتنه وه او دا يې پايلې وې. په دې ځاي كې زما عقیده تار تار وگرزیده، چې د يارانو خبره ياران مني، خو د الله په اړه دا خبره بلکل غلطه ده. بلکه د الله تعاليٰ په اړه د (يار) د لفظ استعمالول هم بې ځايه او غلط كار دې. هيڅوك هغه نه شي مجبورولې. دلته مونږ يې چې دهر مفت خوړونكې ملنگ پورې خپلې هيلې گنډه كوو. په دې اړه هم څه فكر كول په كار دې چې د نهه نيم سوه كالو راهيسې تبليغ كونكې نبي عليه السلام دخپلو د زړه د غوښتو دخلاصون په خاطر په الله تعاليٰ باندې خپله خبره و نه شوه منلې، نو دهغو خلكو څخه به څه هيله وكړل شې چې پخپله هم صفر دي اود نورو له پاره هم صفر دي، لږ څه د انصافه كار

واخلي او كه چيرې خبره مې غلطه وكړه نو ما پرې خبر كړئ، خو بې ځايه ټينگار به نه كوي، ددې ډله پالنې او ناپوهۍ د خول څخه ځانونه را بيرون كړي په قران كې غور او تدبر وكړي او د تعصب څخه خپل رب ته پناه يوسي.

يوه بله غلطه انگيرنه هم را پيدا كيږي او هغه دا چې: نورو انبياؤ ته خو اختيارات نه شته خو زمونږ نبي صلى الله عليه وسلم د ټولو انبياؤ امام دې، هغه د ټولو اختياراتو خاوند گرځول شوې دې. نو په دې خاطر دهغه روح ته په غږ كولو سره دارتياو وړاندې كول روا دي. په دې لړ كې د قران كريم په دې آيت لږ څه غور وكړئ، الله تعالى د خپل پيغمبر په خوله وايي ترڅو دامت په ذهنونو او فكونو كې اصلاح راشي.

«ورته ووايه چې: زه د الله د مشيت او ارادې پرته دخپل ځان له پاره هم د گټې او تاوان واک نه لرم.» (الاعراف: ١٧٨٨)

د يونس په سورت كې هم همدا ډول حكم په ٤٩ م آيت كې راغلي دي.

بيا د دواړو جهانونو د سردار ژوند ته يو ځغلنده نظر وكړئ! نو ددې آيتونو رښتونوالي به درته را څرگند شي. د نمونې په توگه: انس رضی الله عنه وايي چې زه د رسول الله صلى الله عليه وسلم سره يو ځای د ابو سيف كور ته ولاړم، هغه د رسول الله صلى الله عليه وسلم د زوي ابراهيم «رض» د دايي (رضايي مور) مېړه و. رسول الله صلى الله عليه وسلم ابراهيم په خپله غيږ كې را واخست، هغه يې بنكل كړ او بوې يې كړ يعنې خپله پوزه او خوله يې دهغه په خوله باندې داسې كيښوول لكه څوك چې يوشې بوي كوي. ددې نه څو ورځې وروسته يو ځل بيا د ابو سيف كور ته ورغلو. په دې وخت كې ابراهيم «رض» د نزع په حال كې و، د هغه په كتلو سره د رسول الله صلى الله عليه وسلم د مباركو سترگو څخه اوښكې را روانې شوې، عبدالرحمن بن عوف رضی الله عنه ورته وويل چې: اې د الله رسول! ته هم ژاړې؟ رسول الله صلى الله عليه وسلم ورته وفرمايل چې: اې د عوف زويه! دا د رحمت اوښكې دي. ددې خبرې وروسته د رسول الله صلى الله عليه وسلم د سترگو څخه يو ځل بيا اوښكې را روانې شوې او بيا يې وفرمايل چې:

«سترگې اوښكې تويوي، زړه غمژن دي، خومونږ به په خپله ژبه همغه خبره كوو چې زمونږ پروردگار پرې راضي كيږي، اې ابراهيمه! بې شكه چې مونږ ستا په بيلتون باندې غمگينه يو.»

(صحيح البخاري، باب قول النبي صلى الله عليه وسلم، انا بك لمحزونون، ١٣٠٣ م حديث)

دا دې الله او دا دې د الله بنده. چې دهغه د مشيت او ارادې په وړاندې بلكل بې وسه دي. زه تر يوه وخته پورې په همدې فكر كې ډوب وم چې يو اوچت ځاي ته د ورختلو له پاره زينې ته اړتيا وي، نو د كوم يو ستر شخصيت ته د ور رسيدو له پاره بايد يو مناسب چينل **proper Channel** موجود وي. اخر الله ته د ورسيدو له پاره به همدا بزرگان يو مناسب چينل **proper Channel** وي، دهغه د اجازې د ترلاسه كولو له پاره به هم يوې وسيلې ته اړتيا ليدل كيږي. هغه وسيله به زه هرو مرو تاسو ته در وښاييم. خودهغې تر مخه د نبي صلى الله عليه وسلم د ژوند يو څو پيښې په لنډه توگه درته بيانوم.

• د احد په جنگ كې زيات شمير مسلمانان په شهادت ورسيدل، په دې ډله كې د رسول الله صلى الله عليه وسلم خوږ كاكا سيدنا حمزه رضی الله عنه هم شهيد شو. رسول الله صلى الله عليه وسلم دا غم تر اخره پورې له ياده و نه ويوست. دهغه قاتل وحشي رضی الله عنه مسلمان شو خو رسول الله صلى الله عليه وسلم ورته وفرمايل چې:

هيڅکله هم زما په وړاندې مه راکه ، ځکه ستا په کتلو سره ماته خپل کا کا تر سترگو کيږي . په دې جنگ کې د رسول الله صلى الله عليه وسلم غاښ مبارک هم شهيد شو او ډيرې ضربې يې هم وخوړلې . دا ټول د الله مشيت او اراده وه او که نه څوک به د داسې مصيبتونو د زغم شوق ولري ؟

• رسول الله صلى الله عليه وسلم طايف ته د تبليغ له پاره ولاړ ، زيد بن حارثه رضی الله عنه ورسره ملگري و . د طايف سردارانو د رسول الله صلى الله عليه وسلم پلنه و نه منله . بلکه د هغه پر خلاف يې د هغه ځای بدلولوکه ځوانان را وپارول ، هغوي د رسول الله صلى الله عليه وسلم پر خلاف بده ژبه کاروله او د هغه مبارک ذات يې په کانو او تيږو ويشته ، ان تردې چې د هغه مبارک وجود زخمې شو او دومره وينې ترې و بهيدې چې پښې مبارکې يې د وينو څخه ډکې شوې ، د رسول الله صلى الله عليه وسلم زړه وويږيد خو هغه بد معاشو هغه کيناستو ته هم پری نښود او د تيږو د ويشتلو په بدرگه يې د هغه ځايه تللو ته مجبور کړ . دا و د الله تعالي مشيت او دا و د هغه د بنده مجبوري چې د هغه د مشيت تر مخه يې درلوده . د دې نه علاوه نورې ډيرې پيښې د دې ايتونو ريښتونولي ثابتوي ، خو د لنډيز په خاطر يې نشم بيانولي .

د يوې غلطې انگيرنې سهې کول:

زما يو دوست زما ذهن په يوه عجيب فکر کې ډوب کړ . تاسې بايد د هغې څخه ځانونه خوندي وساتئ . هغه دا چې هغه خو نبي و ، د هغه معامله د الله سره ده . د هغه له پاره چې الله څه وغواړي وکړي کوي يې . ځکه د هغه سپارښتنه به همغه څوک کوي چې د هغه څخه پورته وي ، زموږ له پاره خو به همغه سپارښتنه کوي ، هغه زموږ له پاره وسيله ده ، په دې اړه زما دغه غلطه انگيرنه قرآن کریم داسې سهې کړه:

«اي نبي ! دوې ته ووايه چې : زه تاسې ته دهیڅ ډول گټې اويا زيان ددرسيډو واک نه لرم .»

(البجن: ۲۱/۷۲)

ددې تصديق ماته په دې ډول ترلاسه شو چې د منافقينو رئيس عبدالله بن ابې ومې ، هغه په خرگنده توگه په خپل ژوند کې د رسول الله صلى الله عليه وسلم د خوشحالولو هڅه کوله ، رسول الله صلى الله عليه وسلم د مرگ په وخت کې ورته خپل مبارک کميس هم ورواغوست ، د هغه د جنازې لمونځ يې هم ادا کړ او هغه ته يې د بښنې له پاره دعا هم وکړه . خو څرنگه چې د الله تعالي اجازه نه وه نو په دې خاطر د دواړو جهانونو سردار ته د الله تعالي له اړخه دا ځواب وويل شو:

«که چيرې ته د هغه له پاره بښنه وغواړې او که ويې نه غواړې (برابره ده) ، بلکه که ته د هغه له پاره اويا ځلي هم بښنه وغواړې بيا به هم الله هغه ته بښنه و نه کړي» (التوبه: ۸۰/۹)

«د نبي او دايمان د خاوندانو سره هيڅکله هم نه ښايي چې د مشرکينو له پاره د بښنې دعا وکړي ، که څه هم هغوي ددوې نژدې خپلوان وي ، په داسې حال کې چې دا ډاگيزه وي چې هغوي د دوزخ د اور خاوندان دي . (التوبه: ۱۱۳/۹)

بيايې وفرمايل چې:

«که چيرې د هغوې څخه کوم يو ومري ، نو د هغوې د جنازې لمونځ مه کوئ ، بلکه دهغې په قبر باندې هم مه دريږئ»
(التوبه: ۸۴/۹)

بل اړخ:

دا خو د اجازې پرته د خیر اراده وه چې پوره نه شوه. اوس یی دا بل اړخ ووينئ. نبي صلی الله عليه وسلم د یوه قوم د غوښتنې په اساس د هغوې د ښوونې او روزنې له پاره د هغوې سره او یا کسه قاريان و استول. دا دهغه قوم له اړخه یو جال و ، هغوې دا قاريان ټول شهیدان کړل ، رسول الله صلی الله عليه وسلم ته ددې ظلم او تیرې خبر را ورسید نو هغه صلی الله عليه وسلم ډیر غمگین شو او یوه میاشت یی په پرلپسې توگه د سهار په لمانځه کې د قنوت نازل د لوست په وخت کې ددې ظالمانو له پاره بد دعاوې کولې ، او دخپلو بندیانو د راپریښولو له پاره یی لاسونه د الله دربار ته غځول. دهغه صلی الله عليه وسلم الفاظ دا و چې:

«ای الله ! ولید بن ولید ، سلمه بن هشام او عیاش بن ابوربیعه ته خلاصون په برخه کړې ، ای الله ! ته په دغه مضر قوم باندې خپل سخت عذاب نازل کړې او دا عذاب پرې د قحط په شکل کې را نازل کړې داسې قحط چې د یوسف علیه السلام د وخت د قحط په څیر وي (یعنې اوه کاله په پرلپسې توگه .)

تاسو غور وکړئ چې نبي صلی الله عليه وسلم څومره غمژن او قهریدلې و چې دا بد دعاوې یی په لوړ اواز سره کولې:
«ای زما ربه ! ته په فلان او فلان باندې لعنت وکړه» (صحیح البخاري ، الفسیر ، باب لیس لک من الامر شیء ، ۴۵۲۰م حدیث)

یعنې رسول الله صلی الله عليه وسلم د هغو عربو قبیلو نوم اخسته چې په قتل کې شریک و ، دا بد دعاوې تر هغې پورې جاری وې ترڅو چې دا حکم راغې:

«ای نبي ! په دې معامله کې تاته هیڅ ډول اختیار نه شته ، که چیرې الله وغواړي نو هغه خلک ښلې هم شي او عذاب ورکولې هم شي ، بې شکه چې هغوې ظالمان دی ، په زمکه او اسمان کې هر څه د الله له پاره دي ، هر چاته چې هغه وغواړي ښنه کولې شي او چاته چې وغواړي عذاب ورکوي او الله ډیر زیات ښونکي او مهربانه دي.» (ال عمران : ۱۲۹-۱۳۸/۳)

ددې آیت څخه:

خدا کا بکړا چهرالې محمد (ص) محمد (ص) کا پکړ چهرالې کوی نهین سکتا

ددې شعر حقیقت هم په پوره توگه را څرگندیږي ، ځکه چې نبي صلی الله عليه وسلم غوښتل چې ځان ترې خلاص کړي خو خلاص یی نه شو کړې او غوښتل یی چې هغوې ونیسي خو ویی نه شونیولې ، د الله مقام هغه دې او د ښه مقام دا دي.

ددې خبرې د کولو تر مخه چې د الله له اړخه اجازه څه ته وايي ، او دا اجازه څه ډول شونې ده ، زه دا اړينه گڼم چې تاسې د يوه بل سر درد څخه بيرون و کارم. او هغه دا چې د قبر خاوند ، د بت خاوند يا د ځاي او کور خاوند چې ددې مادي ژوند د قيودو څخه ازاد شي او د الله تعاليٰ ميلمه وگرځي نو هغه زمونږ د دعاگانو ، چغو او مناجاتو څخه بې نياز او بې خبره گرځي. البته هغوي زمونږ د اخلاص نه د ډکو دعاگانو له پاره اړتيا لري ، په دې خاطر مونږ د جنازې په لمانځه کې د هغوي له پاره دعاگانې کوو.

د مړينې نه وروسته سپارښتنه:

ډير شمير عالمان د قران کريم دوه ايتونه ددې ثبوت له پاره وړاندې کوي چې شهيد ژوندې دې ، په دې خاطر د هغوي څخه کومک غوښتل او د هغوي په واسطه سپارښتنه کول روا دي. زه د لنډيز په خاطر په دې ايتونو باندې بحث کول نه غواړم مگر دومره هرو مرو ويل غواړم چې د الله د اجازې پرته د ژوند يو د سپارښتنې پايلې څه شوې ؟ تاسو هغه ټولې وکتلې ، اوس دغه څو پيښې په لاندې توگه وړاندې کوم تر څو غلطې انگيرنې له منځه ولاړې شي او د مرگ نه وروسته د ژوندانه انځور ستاسو په ذهنونو کې را وڅرخي.

د کهف د اصحابو قصه:

دا د هغو ژونديو اولياو قصه ده چې په خپل ژوند کې د زمکې په سطحه باندې درې سوه نهه کاله ویده شوي وو. هغوي به د ستوماڼتيا په وخت کې خپل اړخونه بدلول ، خو کله چې الله تعاليٰ هغوي د خوبه را وپېښ کړل نو د زمانې او وخت د بدلون د حالاتو څخه بې خبره وو. دا قصه د قران په ژبه ولولئ او ويی واورئ ، لکه چې الله تعاليٰ فرمايي:

«ايا تاسې گمان کوئ چې د غار ملگري (اصحاب غار) او د کتبو خاوندان (هغه ځوانان چې د خپل ايمان د خوندي ساتلو په خاطر يې په دغه غار کې پناه اخستې وه او بيا يې په غار باندې د يادگار ليکنه وشوه) ، زمونږ د نښو څخه يو عجيبه نښه وه ؟ (الکهف: ۹/۱۸)

او بيا فرمايي چې:

«مونږ د هغوي حال په سهې او څرگنده توگه تاته بيانوو ، بې شکه چې هغوي يو څو ځوانان وو ، چې پر خپل رب يې ايمان راوستې و ، او مونږ هغوي ته په لارښوونه او هدايت کې نور هم ډيرښت راوست. هغه وخت چې هغوي (د جابر حکمران په دربار کې) و دريدل نو مونږ د هغوي زړونه کلک کړل ، کله چې هغوي و دريدل نو ويی ويل چې: زمونږ پروردگار خو هغه دې چې د اسمانونو او زمکو پروردگار دې. مونږ د هغه نه علاوه بل کوم معبود نه را بولو ، (که چيرې مونږ دا سې وکړل) نو دا به د عقل نه لرې خبره وي. دا خو زمونږ دا قوم دې چې د هغه پرته يې نور معبودان نيولې دي. ولې بيا د خپل دغې کار له پاره څرگند دليل نه را وړاندې کوي ؟ د هغه چا څخه به بل ستر ظالم څوک وي چې په الله پورې درواغ و تړي ؟» (الکهف: ۱۵-۱۸/۱۸)

دا خبرې دغه د الله دوستان د هغه جابر حکمران په دربار کې ، چې وقيانوس نومیده ، ولاړ دی او کوي يې. هغوي يې ددې حکمران دربار ته د توحيد ويلو په جرم را وړي و. الله تعاليٰ د هغوي حوصلې ورکولکې کړې او د هغوي په زړونو کې يې دا خبره ورواچوله چې:

«کله چې تاسې ددې خلکو او د الله پرته دهغوې د نورو معبودانو څخه جدا شوي نو په غار کې پناه واخلي ترڅو ستاسې پروردگار ستاسې له پاره دخپل رحمت لمنه پراخه کړي او ستاسې له پاره دهغې څخه دارام وسايل را پيدا کړي.» (الکھف: ۱۸/۱۲)

ويل کيږي چې بادشاه دکوم مصلحت له مخې او دخپلو مصروفیاتو په اساس دغه کار تريوه وخته پورې شاته وغورځواوه ، دغه دالله دوستان ددې ځاي څخه د وتلو سمدستي وروسته هغه غار ته پناه راوړه چې الله تعالي دهغوې په زړونو کې القا کړې و . دهغوې سره دهغوې يو وفاداره سپې هم روان و ، کله چې دوي غار ته ورننوتل نو د ډاډ ساه يې واخسته او بيا يې دا دعا ولوستله:

«اي زمونږ پروردگار ! پر مونږ دخپله اړخه رحمت را نازل کړه اومونږ ته زمونږ په امورو کې سهي لار بنسونه وکړه» (الکھف: ۱۸/۱۰)

دوي د ويرې او ستومانتيا په اساس هملته پريوتل او ويده شول ، الله تعالي دهغوې کيفيت دا ډول بيانوي:

«په دغه غار کې مونږ ترڅو کالو پورې دهغوې په غوږونو باندې پرده را غوړولې وه.» (الکھف: ۱۸/۱۱)

«او لمر به د را ختولو په وخت کې وويني چې د غار بڼې لورې ته ميلان کوي او کله چې لويږي نو پريږدي دوي کين لوري ته او دوي ددې غار په ارت ميدن کې دی ، دغه (يادونه) دالله قدرت د نښو څخه ده ، الله چې هر چا ته سمه صافه لاره وروښووله نو همغه د سمې صافې لارې موندونکې دې او هر هغه څوک يې چې بې لارې (گمراه) کړ نو د هغه له پاره به هيڅ ولي او دوست لاره ښوونکې ونه مومي.»

او ته به گمان کوې په دوي وينې دي حال دا چې دوي ويده دي، اومونږ دوي په بڼې او کين اړخ اړو را اړوو ، اوددوي سپې (دغار په خوله کې) ددواړو څنگلو په غځولو سره د زمکې په مخ پروت دي ، نو که چيرې ورپورته شي ته دوي ته او دوي وويني نو هرومرو به ته د دوي څخه په تښتېسته را وتښتې ، او هرومرو به دهغوې ويره پرتا را خپره شي.» (الکھف: ۱۸-۱۷/۱۸)

هغوې همداسې په پوره ډاډ سره ويده و ، ان تردې چې:

« هغوې په دې غار کې د درې سوه اونډه کالو څخه ډيره موده پراته و» (الکھف: ۱۸/۲۵)

او بيا يې وفرمايل چې:

«او په دې توگه مونږ هغوې را بيداره کړل ترڅو پخپلو منځو کې يو دبل څخه وپوښتي. دهغوې څخه يوه وپوښتل چې: څومره موده وشوه چې ويده شوې يې ؟ يوه ورځ او يا د يوې ورځې لږ څه برخه ، بيا يې وويل چې ستاسې پروردگار ښه پوهيږي چې تاسې څومره موده ويده شوي ياست . راځئ دخپلو ملگرو څخه يوه ته دا پيسې ورکړئ اوبنار ته يې وليږئ چې کوم خوراک پاکيزه وي نو دهغې څخه دې يې تاسو ته راوړي ، خو هغه ته په کار ده چې نرمې خبرې وکړي او ستاسې په اړه هيچاته هم څه ونه وايي . هغوې خو داسې خلک دي چې که پر تاسې باندې غالب شول نو تاسې به د تيږو په ويشتلو باندې ووژني او يا به مو بيرته خپل مذهب ته ورواړوي نو بيا به هيڅکله هم تاسې بريالي نه شئ.» (الکھف: ۱۸/۲۰-۱۹)

لږ څه غور وکړئ چې هغوي درې سوه او نهه کاله هلته په غار کې ویده وو. هغوي د زمکې په مخ ساه هم اخسته ، اړخونه يې هم بدلول ، خو د دنيا او د دنيا د شيانو څخه دومره بې خبره و چې دا احساس هم ورته نه و پيدا شوي چې څومره پسرلي يې په سرتير شوې او خزان شوي دي او د تاج او تخت څومره خاوندان له منځه تللي او خوري شوي دي ، هغوي خطر ونه محسوسول خو هغوي ته د اډاگيزه نه وه چې دهغه چانه چې دوي تېنښتيدلي وه هغه ډيره موده مخکې ددې دنيا څخه تللي دي او پاته خلک ددوي درنښت کونکي او همدرده دي ، دا زمکې په سرد ژوند يوویده شوو اولياؤ کرامو حال و ، نو بيا به څوک څه ډول ووايي چې د زمکې ترمنځ د ډيرې ډيرې خاورو او بنځتو لاندې پروت ، د الله کوم دوست به ، چې د الله ځانگړې ميله هم وي ستاد حالاتو ، او ستا د ستونزو او مشکلاتو څخه خبر اوسي . الله دې مونږ د قران د توحيد د نظريې سره اشنا کړي . امين .

د عزيز عليه السلام قصه:

په قريب او دوکه کې اچونکي دې تا په دوکه وانه چوي ، ځکه چې دا خوب دې خو دمړينې وروسته بنده د الله تعالي سره يو ځای کيږي هغه زمونږ د حالاتو څخه ښه خبر دې او زمونږ ه سپارښتنه به کوي.....

راځئ د يوه نبي سيدنا عزيز عليه السلام قصه واورئ ، هغه په يوه خره باندې سپور په سفر روان و چې مرگ پرې راغې ، هغه نژدې يو کال هلته مړ پروت و او بيا را ژوندي کړل شو ، خو هغه د زمانې د بدلونونو څخه بې خبره و . الله تعالي و فرمايل چې:

«او يا دهغه چا په خير چې په يوه وران ويجاړ کلي تيريده ، هغه وويل چې الله څه ډول دوي دمړينې وروسته را ژوندي کوي نو الله هغه هم دمرگ په خوب ویده کړ او تر سلو کالو پورې مړ پروت و . بيا يې هغه را ژوندي کړ ، دهغه څخه وپوښتل شو چې ته په دې حال کې څومره پاته شوې يې . ورته يې وويل چې يوه ورځ ، يا ديوې ورځې يوه برخه . ورته وويل شول چې ته سل کاله دلته په همدې حالت کې پروت وې . اوس نو ته دخپل خوراک څښاک شيانو په لور ووينه ، هغه خراب شوي نه دي ، دخپلې سپرلۍ (خره) په لور ووينه ، مونږ تا دخلکو له پاره ښه گرځوو ، او دهغو هډوکو په لور ووينه ، چې مونږ څه ډول هغه بيرته جوړوو او په غوښه او پوستکي يې پټوو .» (القره: ۲/۲۵۹)

که چيرې تاسې په دې پېښو لږ څه فکر وکړئ نو په دې خبره به وپوهيږئ چې دمړينې د پېښيدو وروسته ددې نړۍ سره دهرنۍ او بزرگۍ اړيکي پرې کيږي ، هغوي زمونږ چغې او سوري نه شي اوريدلې او نه زمونږ فرياد ته را رسيدلې شي .

بده يې مه گڼئ بلکه فکر پرې وکړئ او قران ولولئ . په دې کې ستاسو له پاره گټه ده ، په غصې کې تاسې ته هيڅ ډول گټه نه شته ، راځئ اوس يو ځل دا ولولئ:

«دهغه وگړي څخه به ډير گمراه اولار ورکې څوک وي چې د الله پرته هغو ته غږ کوي چې د قيامت تر ورځې پورې د هغې غږ نه شي قبلولې او هغه د دوي د چغو او سورو څخه هم بې خبره دي ، بيا نو په کومه ورځ چې خلک سره راټول کړل شي نو هغه به ددې ورغږ کونکو دښمن وي او دهغوي د عبادت څخه به انکار کوي.» (الاحقاف: ۲-۲۴)

لږ څه غور وکړئ! بلکل ډاگيزه کيږي چې ددې څخه يواځې بت مراد نه دې بلکه ټول هغه شخصيات ترې مراد دي چې کوم بت يا قبر ورته منسوبیږي. او خلک ورته په پوره عقيدې او گروهې سره غږ کوي که چيرې يقين مو نه راځي نو بيا دقران کريم دا ځاي ولولئ، لکه چې فرمايي:

«يا دا خلک هغوې د الله سره شريکان جوړوي چې نه څه پيدا کولې شي بلکه په خپله پيدا شوي دي، هغوې ددوي سره دکومک کولو توان هم نه لري او نه دخپل ځان له پاره څه کولې شي.»

(الاعراف: ۱۹۲-۱۹۱/۷)

«بې شکه، هغوې چې تاسې د الله پرته را بولئ، هغوې هم ستاسې په ځير بندگان دي، نو تاسو هغوې را وبولئ او وينئ که چيرې ريښتوني ياست، چې هغوې به ستاسې بلنه ومني، ايا هغوې پښې لري چې پرې ولاړشې؟ ايا هغوې لاسونه لري چې پرې نيول وکړاې شي؟ ايا هغوې سترگې لري چې پرې وکتلې شي؟ ايا هغوې غوږونه لري چې پرې واوريدلې شي؟» (الاعراف: ۱۹۵-۱۹۴/۷)

فکر وکړئ! چې دداسې وگړې څخه بل د رحم وړ څوک وي چې د مطلق قدرت خاوند الله له ياده وکارې او هغو بزرگانو ته چغې کړي چې زمونږ په ځير بندگان دي، خو دهغوې غږې کار نه کوي، دا بت نه دې بلکه (عباد امثالکم) ستاسې په ځير بندگان دي... بيا يې وفرمايل:

«او د الله نه پرته چې کوم خلک دوي را بولې هغوې هيڅ شې هم نه شي پيدا کولې بلکه هغوې پخپله پيدا کړل شوي دي، هغوې مړه دي، ژوندي نه دي، او هغوې په دې هم نه پوهيږي چې کله به راپورته کيږي.» (النحل: ۲۱-۲۰/۲)

دبتانو خو د راپورته کيدو پوښتنه هم نه را پيدا کيږي. په دې اساس دا همدا بزرگان دی، هغوې ته دا معلومه هم نه ده چې هغوې ته دا بللو له پاره اوازونه کيږي، هغوې به دقيامت په ورځ يواځې انکار نه کوي بلکه جنگ جنګه به هم کوي. لکه چې فرمايي:

«او په هغه ورځ به مونږ دوي ټول سره رايوځاي کړو، بيا به شريک جوړونکو ته ووايو چې تاسې اوستاسې شر يکان دې په خپلو ځايو کې ودرېږي، بيا به مونږ هغوې چې د الله سره يې شريکول، سره جدا جدا کړو، هغوې به ورته ووايي چې تاسې هيڅکله هم زمونږ عبادت نه دې کړې، زمونږ اوستاسې تر منځ يواځې الله دگواه په ځير کافي دې چې بې له شکه چې مونږ ستاسې دعبادت څخه بلکل بې خبره وو.» (يونس: ۲۹-۲۸/۱)

الله تعالي دې وکړي چې اوس تاسې پوه شوي ياست، چې دا جگړه کونکي به بوتان نه وي بلکه همدا بزرگان به وي ځکه چې الله تعالي دهغوې څخه هم ځواب غواړي او هغوې به دخپل ځان دپاکوالي دثابتولو په خاطر جگړه کوي.

«په هغه ورځ چې د الله پرته د نورو دعبادت کونکي او دهغوې معبودان به الله سره را ټول کړي نو هغوې ته به ووايي چې: ايا تاسو زما دا بندگان بې لارې کړي وو يا دوي په خپله بې لارې شوي و؟ هغوې به ځواب ورکړي چې ستا ذات خو دهر څه څخه پاک دې، له مونږه سره پخپله دا نه ښايي چې ستا پرته بل څوک خپل کار ساز وگڼو خو ته پخپله هغوې ته او دهغوې پلرونو او نيکونو ته گټه ورسوي. ان تردې چې دوي ستا يادول هم هير کړل او دوي يو هلاک کيدونکې قوم وگرزيد. (بيا به الله تعالي مشرکانو ته ووايي چې: اې مشرکانو!) هغه دعوي چې تاسې يې نن کوئ

په هغې کې خو هغوې تاسې درواغجن گڼي، بيا به تاسو د الله د عذاب مخ هم ونه شئ اړولې او نه به تاسو ته کوم ملاتړې، بسپنه کونکي او مدد رسونکي وي.» (الفرقان: ۱۹-۲۵)

زما ورونو! ايا تاسې اوس هم دا گمان کوئ چې هغه بزرگ نه دي بلکه بت دي! اوس به د يوه بزرگ دنوم په اخستلو سره ستاسو دا شک هم ورکړم، لکه چې الله تعاليٰ فرمايي:

«کله چې الله ووايي چې: اي عيسيٰ ابن مريم! ايا تاهغوې ته وييلي و چې ما او زما مور د الله نه علاوه خپل کار جوړونکې ونيسئ؟ هغه به ځواب ورکړي چې: ستا ذات خو پاک دي، ماته دا نه ښايي چې داسې خبره وکړم چې د کولو حق يې نه لرم. که چيرې ما کړې هم وايي نو تاته به يې علم و. ځکه چې ته زما د زړه په خبره پوهيږې خو زه ستا د زړه په خبره نه پوهيږم، بې شکه چې ته به غيب پوهيدونکې يې. ما هغوې ته ددې پرته نور څه نه وويلې دڅه په اړه چې تا حکم کړې او هغه دا چې د الله عبادت وکړئ، هغه چې زما اوستاسو پروردگار دي، تر هغو چې زه دهغوې تر منځ وم، ما هغوې څارل، خو کله چې تازه دنړۍ څخه پورته کړم نو بيا خو دهغوې څارونکې همته يې. بې شکه چې د هر څه څارونکې اوليدونکې ته يې.»

(المائد: ۱۱۷-۱۱۲/۵)

نو څوک چې اوس هم پرې نه پوهيږې نو دهغه به څه علاج وي؟ ما وييلي و چې په نړۍ کې هيڅوک بت پاله نه شته. د بت د عبادت څخه يې مراد د اصل بزرگ عبادت دي. خودمړينې وروسته هيڅ بزرگ زمونږ د حالت څخه خبر نه دي. دا بزرگ به زمونږ د عبادت څخه انکار کوي او دخپل ځان دپاکوالي په خاطر به جگړې کوي. لکه څنگه چې عيسيٰ عليه السلام وويل.

زما مسلمانانو ورونو! لږ څه فکر وکړئ چې مونږ څه کوو؟ مولانا حالي څومره ښه وييلي دي.

«هغوې چې د بت عبادت کوي نو کافر گڼل کيږي، او که څوک خداي ته زوې ثابت کړي هغه هم کافر دی، که اور ته خپله قبله وايي نو هم کافر گڼل کيږي او که په کواکبو کې کرشمې لټوي هم کافر دي

خو مؤمنانو ته لارې پرانستې دي، د چاد عبادت له پاره يې چې شوق کيږي هغه کوي!

که غواړي نو د نبی څخه خداي جوړوي، او د امامانو رتبې دنبيانو څخه هم لوړوي،

شپه او ورځ په زيارتونو باندې خادرونه نذر کوي او دشهيدانو قبرونو ته ورځي او دعاگانې ترې غواړي.

ددوي په دې کار نه دهغوې په توحيد کې کوم خلل پيښيږي، نه يې اسلام خراب شي او نه يې ايمان زيانمنيږي!!

دمشرک مثال:

که په پورته ايتونو لږ څه غور وکړئ نو په دې خبره به پوه شئ چې شرک څه ته وايي او توحيد څه شې دي؟ دمشرک عقیده په کوم پوځ بنسټ نه وي ولاړه، بلکه هسې په واهياتو او بې بنسټه شيانو ولاړه وي. خو مشرکان بيا همدا د

خپله ځانه جوړه شوې باطله او واهي عقیده خپل معراج گڼي او په همداسې مشرکانه خبرو کې خپل ژوند تيروي ، چې تر اخره پورې يې هدايت نه په برخه کيږي. الله تعالي د مشرک مثال داسې بيانوي:

«هغو خلکو چې د الله نه پرته بې نور ملاتړي نيولي دي دهغوې مثال د غنې په څير دې چې کور جوړوي ، او تر ټولو ډير کمزورې کور د غنې کور دې ، کاشکې دوي پرې پوهيدلې.» (العنکبوت: ۲۹/۱۴)

لږ څه ژور فکر وکړئ ! لکه څنگه چې غڼه د خپل وجود د داخل څخه مواد راباسي او خپله جاله پرې جوړوي نو په همدې توگه مشرک هم د خپل ځان د داخل څخه د خيالاتو او وهمونو نه ډکه يو عقیده جوړوي ، او لکه څنگه چې غڼه په خپل هغه کمزورې کور کې کيني او فکر کوي چې په يوه ډيره مضبوطه او مستحکمه کلا کې ناسته ده نو په همدې توگه مشرک هم د خپله ځانه د جوړو شوو خدايانو په وهمونو کې ناست وي او هغه د خپل ځان له پاره د کلکو ديوالونو يوه مستحکم پناه ځاي گڼي. او لکه څنگه چې ديوې غنې جاله د باد ديوې څپې سره له منځه ځي په همدې توگه د توحيد د يوه گزار سره سم د مشرک هغه د وهمونو ډک خيالات هم دورې وړي کيږي. فکر وکړئ چې شرک څه شي دې ؟ او دهغې پايلې څومره ناهيلې کونکې دي ؟ الله تعالي د مشرک د مثال د بيانولو په لړ کې فرمايي چې:

«اې خلکو ! ستاسو له پاره يو مثال ذکر کيږي ، هغه په غور سره واورئ ! د الله نه پرته ټول هغه څوک چې تاسې يې رابولي هغوې يوه مچ هم نه شي پيدا کولې که څه هم هغوې ټول ددې کار له پاره سره راټول شي . (بلکه هغوې دومره بې وسه دي) چې که چيرې مچ ترې څه يوسي نو بيرته يې ترې راستنولې نه شي ، غوښتونکې هم کمزورې او د چانه چې غوښتل شوي هغه هم کمزورې او بې وسه دي . حقيقت دا دې چې دې مشرکينو د الله قدر نه دې پيژندلې ، بې شکه چې الله د ډيرزيات قدرت خاوند او په هر شي غالب دې . » (الحج: ۷۴-۷۳/۲۲)

دې خلکو ته بيا بيا فکر کول په کار دي او سمدستي ورته توبه کول په کار دي چې د (يا علي مدد ، يا مشکل کشا ، يا شيخ عبدالقادر جيلاني ...) او نورو له پاره اواز کوي ، مشرکان خو د ډيرزيات رحم وړ خلک دي چې د هر در او دروازې خاورې چاڼوې او خپل ژوند تيروي ، خو هيڅ هم په لاس نه ورځي. الله تعالي په قران کریم کې فرمايي چې:

«دهمغې (الله) رابلل حق دي ، مشرکان چې دهغه پرته نور خلک رابولي نو هغوې دهغوې هيڅ دعا نه شي قبلولې . ددې مثال د هغه تېري په څير دې (چې خپل لاس د اوبو په لور ورغځوي ترڅو دهغه خولې ته را ورسېږي ، خو دا اوبه هيڅکله هم دهغه خولې ته نه رسېږي ، په همدې توگه د کافرانو دعاوې هم بې کاره ثابتېږي . » (الرعد: ۱۴/۱۳)

يوسف عليه السلام هم همدا خبره خپلو بنديانو ملگرو ته کړې وه لکه چې فرمايي:

«اې زما د بنديخانې ملگرو ! ايا څو خدايان غوره دي او که يواځې او يواځې يو او زير دست الله غوره دې ؟ تاسې دهغو پرته د بل چا بندگي نه کوئ چې تاسو او ستاسو پلرونو دهغوې له پاره څو نومونه ايښودې دي ، او دهغې له پاره الله هيڅ دليل نه دې نازل کړي . د الله پرته د هيچا حکومت نه شته ، هغه ويلي دي چې: زما پرته د بل چا عبادت مه کوئ ، همدا پوخ دين دې ، خوزيات خلک پرې نه پوهيږي .»

(يوسف: ۴۰-۳۹/۱۲)

د وسيلې حقيقت او طريقه يې:

دا د ليک داسې يوه تخته ده چې تر عنوان لاندې يې گڼ شمير وگړو د شرک او بدعت د کانونه پرانستې دي. دغه بد قماشه وگړي زمونږ دولت او مال لوټولو ته ناست دي خو مونږ فکر کوو چې دوي پر مونږ ډير ستر احسان کوي. خداي خبر چې د همدې عنوان لاندې به د څومره خلکو عزتونه تر پښو لاندې کيږي او د څومره خلکو ايمانونه به لوټل کيږي، دالري، په ډيره عياره توگه په پرلپسې توگه روانه ده. راځئ چې ووينو چې دا وسيله څه شي دي؟ تر ټولو لمړي دا آيت ولولئ!

«اي خلکو! تاسو ټول د الله محتاج ياست، او الله غني او حميد دي.» (فاطر: ۳۵/۱۵)

ټول خلک محتاج دي، يواځې همغه ذات بې نياز او بې پروا ذات دي. هغه دي ته هم اړتيا نه لري چې تعريف دي بې وکړل شي. که دهغه څوک تعريف وکړي او که وي نه کړي هغه په ټولو صفتونو بنايسته دي.

راځئ چې د يو څو محتاجو وگړو حالات ولولو. او ووينو چې هغوي د خپلو اړتياو په وخت کې څه ډول الله تعالي ته خپل ځانونه رسولي دي، تر څو مونږ هم دهغوي په قدم ولاړ شو او همغه وسيله اختيار کړو چې هغوي اختيار کړي وه. مونږ د نوح عليه السلام قصه مخته ياده کړه، بيا په غور سره ولولئ چې هغه په څه ډول د الله تعالي د کومک د ترلاسه کولو له پاره هڅې کړې وې. په همدې لړ کې د نورو انبياؤ عليه السلام پيښې په لاندې توگه بيانوو.

سيدنا ادم عليه السلام:

که چيرې کومه غلطې وشي نو د ابليس په څير بايد زړور و نه اوسيدې، بلکه د ادم عليه السلام په څير سمدستي بنسټه غوښتل په کار دي، الله تعالي توبه کونکي ډير غوره گڼي. تاسو د ادم عليه السلام حالات ووينئ:

وسيله:

الله تعالي ادم عليه السلام را پيدا کړ او په ډير فخر سره يې هغه ته خپل خلافت ور بانه. په ملايکو يې ورته سجده وکړه او سجده نه کونکي يې دخپلې درگاهه څخه وشړل. ادم عليه السلام ته يې په جنت کې د اوسيدو حکم وکړ او د يوې ونې څخه پرته يې د نورو ټولو ونو د ميوو د خوړلو اجازه ورکړه، خو شيطان چې د انسان ازلي دښمن دي، او د انسان د بې لارې کولو له پاره سوگند ياد کړې و، همغه ادم عليه السلام د همدې ونې د ميوې خوړلو ته و هڅاوه چې ترې منه کرل شوي و، په همدې کار سره ادم عليه السلام د جنت څخه را وويستل شو. خوادم عليه السلام د الله تعالي دا ناخوښي و نه شوه زغملې او په ډير عذر سره يې ترې معافي او بنسټه و غوښتله، الله تعالي فرمايې:

«ادم دخپل رب څخه څو کليمې زده کړې بيا هغه دهغه په لور متوجه شو.» (القرة: ۲/۳۷)

الله تعالي همدا ډول تگلاره ډيره خوښوي، ځکه يې ادم عليه السلام ته هم همدا تگلاره پخپله ور وښودله. «ادم او حوا) دواړو عرض وکړ چې: اي زمونږ پروردگار! مونږ په خپلو ځانونو باندې ظلم کړې دي، که چيرې ته مونږ ته بنسټه و نه کړې، او پر مونږ رحم و نه کړې نو مونږ به دزيان کارانو له ډلې څخه شو.» (الاعراف: ۷/۲۳)

زما مشوره داده چې تاسې د قرآن كريم دغه پورتنې ياد كړل شوي پيښې په مكمله توگه ولولئ ، يعنې دغه آيتونه د ترجمې سره يو ځاي ولولئ.

سيدنا يونس عليه السلام:

يونس عليه السلام د الله تعاليٰ نبي و ، كومو كليو ته چې هغه مبعوث شوې و هغوې د هغه بلنه و نه منله . دا كشمكش تر ډيرې مودې پورې روان و ، اخر سيدنا يونس عليه السلام دخپل قوم نه ناهيلي شو او د الله تعاليٰ په دربار كې يې شكايت وكړ ، قوم ته يې په اخري ځل گواښ وركړل شو چې كه چيرې د خپلو اعمالو څخه لاس وانخلي نو ددرې ورځو وروسته به په عذاب ككړ شي ، ددې اعلان د كولو څخه وروسته هغه دكلي څخه ووت ، خلكو هم د عذاب نښې نښانې وكتلې نو د كليو څخه ووتل او په ژړا او فریاد سره يې دبښنې غوښتنه وكړه ، استغفار او بښنه د تقدير مخ بدلوي ، د الله تعاليٰ رحمت په جوش كې راغې او عذاب و تنبول شو . خلك د يونس عليه السلام په لټه كې شول ، د بله اړخه يونس عليه السلام دخپل قوم څخه ناهيلي د الله تعاليٰ دا جازي پرته بل كوم لورې ته روان شوې و ، په لاره كې درياب را ته . د درياب څخه د تيريدو په خاطر په كشتۍ كې كينا ست . خو كشتۍ توپاني شوه ، پريكړه وشوه چې كوم غلام د خپل مالک څخه را تښتيدلې دې او په دې كشتۍ كې ناست دې ، پچه و اچول شوه خدا پچه په بيا بيا د يونس عليه السلام په نامه را ووتله . خلكو د ځان د خوندي ساتلو په خاطر يونس عليه السلام په درياب كې ورو غورځاوه . قرآن كريم دا قصه داسې بيان كړې ده:

«بې شكه ، يونس د پيغمبرانو څخه و . كله چې هغه د بار كړل شوې كشتۍ په لور ورنږدې كړې ، نو خلكو پچه و اچوله او هغه يې په درياب كې وركذار كړ بيا هغه يوه ماهي تير كړ ، او بيا پښيماڼه شو .»

(الصفت: ۱۴۲-۳۷/۱۳۹)

«بيا هغه په تيارو كې پروت او او ازي كاوه چې: ستا پرته بل د عبادت وړ نه شته ، ستا ذات پاك دې ، بې شكه چې زه د ظالمانو څخه يم.» (الانباء: ۲۱/۸۷)

«كه چيرې هغه په همدې توگه تسبيح نه كولې ، نو تر قيامته پورې به د هغې (ماهي) په گيډه كې پروت پاته وي.» (الصفت: ۱۴۴-۳۷/۱۴۳)

لږ څه غور وكړئ ! د الله د نبي غوښتنه وه چې قوم ته يې دهغو د گناهونو په خاطر سزا وركړل شي خو الله هغه قوم ته بښنه كول غوښتل ، حشر يې څه شو ؟ او څوك غالب شو ؟ څوك وايي چې: «يار د يار خبره مني» ، د بښنې دغوښتنې دغه طريقه ده چې هر كله چې څوك په كوم مصيبت كې را ونښلي او كله چې غلطۍ ترې وشي ، نو د زړه له كومي استغفار او توبه وكړي ، نو توبه يې منل كيږي .

سيدنا ابراهيم عليه السلام:

د الله تعاليٰ جليل القدر نبي و . د الله تعاليٰ په لاره كې يې د يوه ازمينت پسې بل ازمينت گاللي دې ، كله چې يې عمر زږښت ته ورسيد نو د زوې له پاره يې اړتيا محسوس كړه نو دعا يې وكړه چې:

«اې زما پروردگار ! ماته يو صالح زوې را په برخه كړه» (الصفت: ۳۷/۱۰۰)

سیدنا ذکرېا علیه السلام:

دا د الله تعالیٰ نبي و او د عیسیٰ علیه السلام د مور ماما و . هماغه د الله تعالیٰ په حکم سره د مریم علیه السلام د پالنې کفالت په غاړه اخستې و . خپل اولادونه یې نه درلودل . زړښت ته ور نژدې شو . ښځه یې هم شنه شوې وه ، ددې ترڅنگ ډیره کمزورې شوې هم وه . هغه به ډیر وخت مریم علیه السلام په خپله حجره کې په عبادت کې مصروفه پریښوده او دروازه به یې پسې تړله او خپلې حجرې ته به ورته . خو کله به چې را ستون شو نو د مریم علیه السلام تر مخ به یې تازه میوې او خوارک کول . ترې ویی پوښتل چې دغه ټول هر څه تا ته له کومه راځي ؟ هغې ځواب ورکړ چې د الله له اړخه . هغه چې هر چاته وغواړي بې حده او حسابه روزې ورکوي . د ذکرېا علیه السلام ذهن سمدستي همغې لورې ته ولاړ او ویی ویل چې زه هم د الله تعالیٰ څخه زوې غواړم ، په دې اساس یې دعا وکړه چې:

«ای زما پروردگاره ! د زړښت په اساس مې هډوکې کمزورې او د سروینستان مې سپین شوې دي ، او ما چې کله هم له تا غوښتې تا بې برخې نه یم پریښې . او ما ته زما څخه وروسته زما د ورورگلوې څخه د بدکاریو په اړه ویره ده ، زما ښځه شنه ده خو ته ما ته دخپل خاص فضل له مخې زوې را په برخه کړه »

(مریم: ۵-۱۹)

غور وکړئ چې الله ته د ورسیدو له پاره وسیله څه شې دي ؟ په بل عبارت: دعا په خپله وسیله ده . الله تعالیٰ اولاد ورکوي او که نه هغه هم بزړگان درلودل . دعاگانې هماغه اوري ، تاسې یې هم دهمغه څخه وغواړئ ، هغه ستاسو دعا اوری او دهمغه پرته بل هیڅوک تاسې ته څه نه شي درکولې ، په قران کریم کې په یوه بل ځای کې فرمایي چې:

«د زمکې او اسمانونو سلطنت د الله له پاره دي ، هر څه چې وغواړي پیدا کوي یې ، چاته چې وغواړي لوني ورکوي او چاته چې وغواړي زوې ، او یا لونی او زامن دواړه ورکوي او څوک چې وغواړي شنه یې پریږدي» (الشوری: ۵۰-۴۲)

که چیرې تاسې هم اولار غواړئ نو په همدې توگه یې وغواړئ ، د درگاه گانو خاورې مه خټئ ، ما د ذکرېا علیه السلام دغه دعا په خپل ځان باندې هم ازمیښت کړې ده او دا ډیره مجربه نسخه ده:

«رب هب لي من لدنک ذرية طيبة انک سمیع الدعاء - ای زما پروردگاره ! ما ته دخپل قدرت له مخې پاکیزه اولاد را په برخه کړې ، بې شکه چې ته دعا اوریدونکې یی .» (ال عمران ۳۸/۳)

د سیدنا ایوب علیه السلام قصه:

اوس نو د یوه ناروغه قصه واورئ ! سیدنا ایوب علیه السلام د الله تعالیٰ نبي و ، ازمیښت پرې راغې او ناروغه پریوت . ان تردې چې ناروغتیا یې اخري حد ته ورسیده . اولاد یې هم ټول له منځه ولاړ . مال او دولت یې هم له یوه سره ختم شو . نوکرانو او چاکرانو یې هم خدمت پریښود . دیوې پرته یې نورې ټولې ښځې هم بې وفا وختلې او ترې ولاړې . د روغتیا له پاره یې وسیلې ته اړتیا وه ، خو په ښکاره توگه څه نه ترسترگو کیدل . د الله تعالیٰ په دربار کې یې عرض وکړ چې:

«بې شکه چې ماته ډير زيات تکليف رسيدلې او ته د ټولو رحم کونکو څخه ډير زيات رحم کونکې يې» (الانبيا: ۲۱/۸۳)

زه خودعا کوم چې: اې زموږ زړه! د ټولې نړۍ ناروغانو ته شفا ور په برخه کړه. خو که چيرې ته ناروغه يې نو د درگاه گانو د خاورو د څټولو په ځاي د مالک الملک الله سره په خبر و پيل وکړئ، او داسې ورسره مخاطب شئ لکه دغه ناروغ چې ورسره شوې و. په دې خبره کې به هيڅ ډول مبالغه نه وي چې هر هغه خبره چې د زړه څخه را بيرون کيږي هغه ډيره اغيزمنه وي، همدا دعا وسيله ده. ستا نيت، ستا خلوص او ستا يقين پخپله ډيره غوره وسيله ده. سیدنا موسی عليه السلام:

راځئ اوس د يوه مسافر وسيله ووينئ او دا چې هغه څه ډول دخپل ځان له پاره د کومک غوښتنه کوي. موسی عليه السلام د الله نبي و، او الله تعالی هغه د فرعون د ټولو بنديزونو سره سره را پيدا کړ، بلکه پخپله د فرعون په غيږ کې يې راستر کړ، يوه ورځ د دوو جنگ کونکو څخه يې يوه د موسی عليه السلام څخه د بښنې غوښتنه وکړه، خبره نه منونکې ته يې چې کله يو سوک ورکړ نه هغه په زمکه پريوت او مړ شو. هغه کس يې چې خلاص کړې و په بله ورځ يې وکوت چې د يوه بل کس سره په جگړه بوخت دې او بيا يې د موسی عليه السلام څخه د بښنې له پاره ورغړ کړ. موسی عليه السلام ور مخته شو او ورته يې وويل چې ته هره ورځ په جنگونو کې بوخت يې. هغه ددې ويرې چې د پرون په څير به نن ما په سوک ووهي او وبه مې وژنې، ورته يې وويل چې ته غواړې ما هم هغسې وژنې، لکه پرون دې چې هغه بل سړي په سوک وواژه! په دې توگه د تيرې ورځې د قتل راز را څرگند شو، خبره د فرعون دربار ته ورسیده او د موسی عليه السلام د وژلو حکم صادر کړل شو. د فرعون په درباريانو کې يو کس د موسی عليه السلام خير غوښتونکې و، هغه را منډې کړې او موسی عليه السلام يې د حالاتو څخه خبر کړ. او مشوره يې ورکړه چې د مصر څخه بيرون کومې لورې ته و تنبتي. موسی عليه السلام و تنبتي، ويريده هم اولاره ورته هم نه معلومه. ډير لرې واټن يې وواهه او وږې ترې د يوه ښار تر څنگ د يوه کوبي سره نژدې د ونو بوټو په گڼ ځاي کې کيناست. خلکو به اوبه را خستې. موسی عليه السلام دوه ځوانې نجونې وکتلې چې خپلې اوزې يې د اوبو څخه په سختۍ سره تمبولې، د موسی عليه السلام زړه پرې خوږ شو، نژدې ورغې او علت يې ترې وپوښت. نو هغوي ورته خپله مجبوري وويله. هغه د نيک خوښه خلکو په څير کار وکړ، نارينه يې دهغه ځايه لرې کړل او دا دواړه نجونې را مخته کړې او دهغوي مال يې خړوبه کړ. لکه چې قرآن کریم فرمايی:

«موسی دهغوي ځناور ته اوبه ورکړې، بيا يوه سوري کې کيناست او ويی ويل چې: اې زما پالونکيه زه! د بښگڼو څخه چې هر څه ته ماته را نازل کړې نوزه دهمغې محتاج يم.» (القصص: ۲۸/۲۴)

غور وکړئ، د وسيلې له پاره چې هره خبره د زړه څخه را وزي هغه اغيز شيندې، پخپله دعا وسيله ده، هغه ته نه يواځې د اوسيدو ځاي ور په برخه شو بلکه بڼه ورته هم ترلاسه شوه. هغه ته د يوه بزرگ شفقت ور په برخه شو او په دې توگه ورته سکون را پيدا شو.

سیدنا لوط عليه السلام

راځئ اوس د الله د داسې يوه نبي قصه ولولو چې عزت يې تر گواښ لاندې دې، هيڅوک يې پوښتنه کونکې هم نه شته. دا د الله بنده او د سيدنا ابراهيم عليه السلام وراره دې. هغه د سيدنا ابراهيم عليه السلام سره يو ځاي هجرت

کړې و، هغه د سدوم د کليود خلکو د اصلاح کولو له پاره مامور شوې و. په دې خلکو کې بې حيايي تر خپلې اخري پولې پورې رسيدلي وه. نارينه و د نارينه و سره (لواطت) يا بدفعلي کوله او په دې باندې يې فخر او وياړ هم کاوه. لوط عليه السلام تر ډيرې مودې پورې د خپل قوم دغه ناوړه کارونه زغمل، بالاخره د الله تعالي له اړخه په هغوي نيونه راغله. داسې وشول چې ملايکې د ډيرو بنايسته هلکانو په څير دې قوم ته راغلې، لوط عليه السلام د هغوي په کتلو سره ډير وار خطا شو، هغه په خپل کور کې دې ميلمنو ته ځاي ورکړ، قوم يې په کور او خوت او په کلکه يې ترې وغوښتل ترڅو دا بنايسته هلکان هغوي ته ور حواله کړي. لوط عليه السلام ورته عذر او زاري کولې او ورته يې ويل چې ما د خپلو دغو ميلمنو تر مخه مه سپکوي، خو د هغوي غوښتنه وار په وار ځواکمنيدله. لوط عليه السلام د خپلو لونیو او يا د هغوي دنبځو په لور ورته اشاره وکړه چې خپلې غوښتنې د هغوي څخه په شرعي لاره پوره کړي، خو د هغه دا خبرې بې گټې وې، لوط عليه السلام ورته د ناهيلۍ په حال کې وويل چې ايا ستاسو تر منځه کوم پوه او د عقل خاوند شته چې زما په دې خبرو غور و دقت وکړي هغه په افسوس سره وويل چې: کاشکې ما يوه مضبوطه کلا درلودې چې پناه مې په کې اخستلای شوې، شپه راغله، قوم يې د کور د ديوالونو څخه را پورته شول او د کور انگرې ته را ننوتل، دروازې يې ورماتې کړې نو په دې وخت کې لوط عليه السلام د الله تعالي څخه مرسته و غوښته. په دې اړه قران ته غورځئ.

«اي زما ربه! د دې مفسد قوم پر خلاف زما سره مرسته او کومک وکړي.» (العنکبوت: ۲۹/۳۰)

«هغوي هغه د خپلو ميلمنو د خوندي ساتلو څخه مننه کاوه نو مونږ د هغوي سترگې پندې کړې.»

(القمر: ۵۴/۳۷)

غور او دقت وکړئ! څومره بې وسيي وه خو د خپل قوم په مقابل کې يې هيڅ هم نه شو کولې. اخري يې د الله تعالي په دربار کې فرياد وکړ، نو اوس څه شې وسيله شو؟... دعا... دعا وسيله وگرزیده، ډيره ستره وسيله، خبره را نه اوږدېږي، اوس زه غواړم نور مثالونه همدلته پريږدم او د رسول الله صلی الله عليه وسلم لورې ته را گرځم.

د دواړو جهانونو سردار (صلی الله عليه وسلم):

حالات داسې شول چې قريشو رسول الله صلی الله عليه وسلم دمکې څخه وويست، بيا يې په مدينې باندې هم يرغل راوړ ترڅو پير او مرشد د مريدانو سره يو ځای له منځه يوسي، د بدر په ميدان کې مقابلې وشوه، توازن ته ووينئ، يوې لورې ته زر کسه ازمينت شوي جنگي ځواک او بلې لورې ته:

تهې ان کې پاس دو گهوړې څه زرهين، اته شمشيرين پلټنې آئ ته مې يه لوگ دنيا بهر کې تقديرين

«د هغوي سره وو دوه آسونه، شپږ زرهې او اته توري راغلي و دوې ترڅو بدل کړي د دنيا تقديرونه»

دا وه تش لاسی درې سوه ديارلس مسلمانان، دهر کتونکې سترگې ورته د حيرانتيا څخه خلاصې پاته کيدې. هغوي په پوره پوهې سره خپل ځانونه د مرگ په کومي کې ور غورځول، د دواړو جهانونو سردار ټوله شپه په خپله خيمه کې ژاړې او د الله دربار کې دعاوې کوي، اوبنکې تويوي او دا دعا لولي:

«اې زما الله! هغه وعده چې له ماسره دې کړې وه، پوره کړه. اې زما ربه! که چيرې د اسلام دغه کوچنۍ ډله له منځه ولاړه شي نو بيا به ستا عبادت هيڅوک نه کوي.»

(صحيح مسلم، الجهاد، باب الامداد بالملائكة في غزوة بدر و اباحة الغنائم، ۱۷۲۳م حديث.)

يو شاعر دا دعا داسې را لنده کړې ده:

«يا الهي! اوس نو ته هغه د معراج د شپې وعده پورا کړه، هغه وعده دې چې د محمد سره کړې وه هغه همدا نن پوره کړه.

که چيرې د بنمنانو هغه د دې نړۍ څخه محو کړي، نو په دې جهان به ستا عبادت کولو له پاره هيڅوک نه وي.»

اوس نو همتاسو پخپله پريکړه وکړئ چې مشکل اسانه ونکړي څوک دې؟ او بيا ووينئ چې د الله تعاليٰ څخه د غوښتلو له پاره څه ډول وسيله په کار ده؟

خوله بنت ثعلبه رضي الله عنها:

اوس د يوې ښځې خبرې واورئ، دا ښځه د بني خزرج د قبيلې پورې تړلې ده، ميره يې ورته په غصه کې مور وويلې، د رواجې دستور په اساس دا يو داسې طلاق و چې بيرته ستنيدل ترې ناشوني و. دا ښځه رسول الله صلى الله عليه وسلم ته راغله، رسول الله صلى الله عليه وسلم ورته د دستور په مطابق وويل چې دا خو طلاق دي، دکائناتو د ټولو غوره شخصيت څخه د ناهيلۍ وروسته دا ښځه هملته کيناسته او د الله تعاليٰ په وړاندې يې فرياد پيل کړ او تر هغې وخته پورې يې د پورته کيدو څخه انکار کاوه ترڅو چې دا رواج شوې دستور لغوه شوې نه و. په رسول الله صلى الله عليه وسلم باندې د وحې د راتلو حالت راغې او دا آياتونه را نازل شول.

«بې شکه الله دهغې ښځې خبره واوریده چې له تاسره يې دخپل ميره په اړه جگړه کوله، د الله ترمنځه يې فرياد کاوه، الله ستاسې ددواړو خبرې اوريدې، بې شکه چې الله اوريدونکې او کتونکې دې. ستاسې څخه چې کوم خلک د خپلو ښځو څخه ظاهر کوي (يعنې ميندې ورته وايي)، دهغې ښځې دهغې ميندې نه گرزيرې، دهغې ميندې همغه دې چې دوي ترې پيدا شوي دي. هغې په ژبو باندې ډيره ناخوښه او درواغ خبره کوي خو الله ښونکې او عفوه کونکې ذات دې.» (المجادلة: ۲-۵۸)

فکر وکړئ چې هغه خلک څومره ناپوهه دي چې په الله باندې درواغ وايي، چې گویا هغه دهغې خبره نه اوري، دا داسې ستره گناه ده چې د الله تعاليٰ د غضب سبب گرځي. الله تعاليٰ يې اوري خو چې څوک بلونکې خو وی. مونږ خو دکرم لورې ته ميلان لرو، چې کوم سوال کونکې نه شته نو لاره به څوک وښي؟ لاره او منزل نه شته، روزنه عامه ده خو وړ جوهر نه شته، او دهغې خاورې څخه چې د ادم تعمير شوې دې دا هغه خاوره نه ده.

د الله تعاليٰ دروازه مه پريږدئ، له ځانه داسې فقير جوړ کړئ او دهغې د دروازې درشبي دومره کلک و نيسي چې تاسو دهغه په بندگۍ متيقين شئ. رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايلي چې:

«دالله څخه په پوره يقين سره دعا وغواړئ ، ضرور به قبلېږي . خو په دې پوه شئ چې دغافلو اولوبيدونکي زړونو دعا نه قبلوي.» (جامع الترمذي ، الدعوات ، باب ب ٦٥ ، ٣٤٧٩م حديث)

يعنې په داسې توگه دعا مه غواړئ چې دکوم زيارت سره مو هم د وفادارۍ ژمنه تړلې وي او په رسمي توگه دعا دالله تعاليٰ څخه غواړئ . حقيقت دادې چې الله تعاليٰ دخپلو بندگانو سره ډيره زياته مينه او محبت کوي ، رسول الله صلي الله عليه وسلم فرمايي چې:

«بې شکه ، ستا رب حيا کونکې او کریم ذات دې . هغه دخپلو بندگانو څخه حيا کوي ، چې کله دهغه بنده خپل لاسونه ددعا له پاره پورته کړي او هغه دې دهغه لاسونه دهغه لورې ته خالي را وگرځوي .»

(سنن ابې داود ، الوتر ، باب الدعاء ١٤٨٨م حديث)

دغه ډول دعا زده کړئ لکه څنگه چې سيدي خوله رضی الله عنها الله ته کوله . دهغې په دعا باندې الله تعاليٰ سمدستي وحي را نازله کړه ، دا الله تعاليٰ دومره باريک ليدونکې او دومره نژدې دې چې سمدستي يې يورواحي قانون منسوخ کړ او په راتلونکې کې يې دداسې عمل کونکو له پاره سزا وټاکله . د مجادلې سورت ولولئ ..

خو يوه په زړه پورې خبره به تاسې ته وکړم او هغه دا چې دې ښځې ته د صحابو ترمنځ ډير ستر مقام په برخه شو ځکه چې هغې داسې يوفرياد وکړ چې دعرش مالک پرې فورا اوسمدستي مهربانه شو او حکم يې را وليږه .

يوه ورځ سيدنا عمر رضی الله عنه د څو کسو صحابو سره يوځای روان و ، چې په لاره کې ورته دا ښځه مخته راغله ، هغې سيدنا عمر رضی الله عنه تم کړ ، هغه رضی الله عنه تر ډيره پورې سرتيت کړې و او دهغې خبرې يې اوريدلې ، يوه ملگرې يې ورته وويل چې : امير المؤمنين ! تا دقريشو سرداران ددې بوډۍ له پاره دومره اوږده و درول . سيدنا عمر رضی الله عنه ورته وفرمايل : تاسې پوهيرئ چې دا څوک وه ؟ دا خوله بنت ثعلبه رضی الله عنها وه ، دا هغه ښځه وه چې دهغې شکايت په اوه اسمانونو کې اوريدل شوې و . په الله سوگند چې که دې ښځې زه د شپې ترناوخته پورې هم درولې واپي نوزه به ورته ولاړ واپي . او يواځې د لمونځونوپه وخت کې به مې ترې معذرت غوښت .»

يوځل دا ښځه د سيدنا عمر رضی الله عنه سره په لاره کې مخ شوه ، سلام يې ورته وکړ ، دسلام ځواب يې ورکړ او ورته يې وويل چې : «اې عمره ! يو وخت و چې ما ته د عکاظ په بازار کې کتلې وې ، هغه وخت يې تاته عمير وایه ، کوتک به دې په لاس کې و او گډې به دې څرولې ، بيا څه موده تيره شوه او ستانوم عمر وگرزید . اوبيا يو وخت داسې راغې چې ته امير المؤمنين شوې ، د رعيت په اړه دې دالله نه ويره وکړه ، ياد ساته ، هغوې چې دالله د وعيد څخه ويرېږي نو هغه ته لرې کس هم دخپل خپلوان په خير ښکاري ، هغه چې د مرگ څخه ويرېږي دهغه په اړه دا اندېښنه وي چې هغه به هغه څه له لاسه ورکړي دکوم څه د خوندي کولو له پاره چې هڅې کوي .» جارود عبدې رضی الله عنه چې د عمر رضی الله عنه سره يوځای و ، وويل : اې ښځې ! تا د امير المؤمنين تر مخه ژبه را وويستله ! سيدنا عمر رضی الله عنه ورته وويل چې : «پوهيرئ چې دا څوک ده ؟ ددې خبره خود اوه اسمانونو نه پورته اوريدل شوې په دې خاطر عمر ددې خبرې په ډير غور سره اوريدل غواړي .»

لږ څه غور وکړئ ! دې ښځې ته رسول الله صلي الله عليه وسلم ځواب ورکړې و چې : اوس هيڅ نه کيږي ، مگر الله تعاليٰ ورته وفرمايل چې : «و تشتکی الی الله» يعنې دهغې شکايت پخپله وسيله وگرزیده

«د زړه څخه چې کومه خبره راوځي اغيز لري.»

تر ټولو ستره وسيله:

د صالح عمل او دعاو څخه بله ستره وسيله نه شته. لکه چې الله تعاليٰ فرمايي:

«اوستا پروردگار فرمايي چې: تاسې له ما څخه دعا وغواړئ، زه ستاسې دعاوې قبولم، هغوي چې په ضد کې راځي او زما د عبادت څخه مخ اړوي هغه به هرومرو ذليل او خوار گرځي او د دوزخ په اور کې به ور اچول کيږي» (المؤمن: ۴۰/۶۰)

آيت په څرگنده توگه بيانوي چې دعا عبادت دې او يواځې د الله حق دې چې ورته وکړل شي. د دعا نه کول تکبر او لويي ده او د نه غوښتونکو ځاي جهنم دې. اوس يوه په زړه پورې قصه بيانوم او خبره رالاندوم.

د سيدنا ابن عمر رضی الله عنهم څخه روايت دې چې رسول الله صلی الله عليه وسلم فرمايلي دي چې: ستاسې څخه مخته درې کسه تير شوي، هغوي په لاره روان و چې ناڅاپه پرې باران را وورید. هغوي په يوه غار کې پناه واخسته. د پاسه پرې يوه ستره تيره را پريوته (او د غار خوله يې بنده کړه. يوه بل ته وويل چې: ملگرو! په الله سوگند چې د ريښتيا پرته به بل هېڅ څه تاسې ددې مصيبت نه خلاص نه کړي. په دې خاطر تاسو هر يوه ته په کار دي چې دهغه څه په وسيله دعا وغواړئ چې دهغې په اړه تاسو پوهيږئ چې هغه عمل مو په خالصه توگه د الله په خاطر کړې و.

دليري وگړي قصه:

دهغوي د ډلې څخه يوه وويل چې: اي الله! ته ښه پوهيږې چې ما يو مزدور درلود چې د اوه منو وريجو په بدل کې يې زما نوکري کوله، هغه ولاړ او مزدوري يې پريښوده، ما دهغې دغه اوه منو وريجې په پټې کې وکړلې او بيا مې دهغې په پيداوارو باندې حيوانات واخستل. بيا يوه ورځ هغه مزدور ما پسې دخپلې مزدورۍ د اخستلو په خاطر راغې. نو ما ورته وويل چې هغه حيوانات ټول مخکې کړه او يوسه يې. هغه راته وويل چې له ماسره ټوکې مه کوه، زما له تاسره د مزدورۍ اوه منو وريجې کيږي همغه راکړه. ما ورته وويل چې همغه حيوانات مخته کړه او يوسه يې. ځکه دا حيوانات مې ټول د هغو اوه منو وريجو په حاصل اخستي دي. بيا هغه وگړي هغه ټول حيوانات له ځانه سره يوړل. نو اي الله! ته پوهيږې چې ما دا کار يواځې او يواځې ستا څخه دويرې په خاطر کړې دې، اوس نو زموږ له مخې دا تيره لرې کړه، همغه و چې هغه تيره لږ څه وخوږيده.

د دويم وگړي وسيله:

بيا هغه دويم وويل چې: اي الله! ته ښه پوهيږې چې زما مور او پلار زړه شوي دي، ما به هره ورځ هغوي ته د مېړو تازه شيدې ورسولي، يوه شپه په اتفاقي توگه زه هغوي ته دومره ناوخته ورسيدم چې هغوي دواړه ويده شوي وو، زما کوچنيانو د لورې له لاسه بربړي وهلې، ما خپلو کوچنيو وروڼو بچيانو ته د مور و پلار څخه د مخه ځکه شيدو ورنکړل چې هغوي دواړه ويده شوي و او ما دا مناسبه ونه گڼله چې هغوي راوينس کړم، اودا مې هم نه شو زغملې چې هغوي همدا سې پريږدم. ځکه ويريدم چې ددې شيدو د نه ځکلو په اساس به هغوي کمزورې شي. ما ټوله شپه په انتظار کې تيره کړه ان تردې چې سهار شو. اي الله! ته پوهيږې چې ما دا کار ستا څخه د ويرې په اساس کړې دې، نو اوس زموږ څخه دا تيره پورته کړه، همغه و چې هغه تيره لږ څه نوره هم وخوږيده.

د دريم وگړي وسيله:

ددې نه وروسته هغه دريم وگړي وويل چې: ته ښه پوهيږې چې زما د کاکا يوه لور وه چې زما ډيره زياته خوښيده. ما دهغې څخه د (ناروا کار) غوښتنه وکړه هغه د سلو اشرفيو داخستلو پرته نه راضي کيده. ما دهغو اشرفيو د ترلاسه کولو له پاره منډې ترې وکړې، کله مې چې ترلاسه کړې نو هغه اشرفۍ مې هغې ته ورکړې او هغې خپل ځان زما په واک کې راکړ. کله چې زه دهغې د دواړو پښو ترمنځ کيناستم نورا ته يې وويل چې د الله نه وويږېده، اوزما د بکارت مهر په ناحقه (د نکاح نه پرته) مه ماتوه. نو زه راپورته شوم، هغه سل اشرفۍ مې هم ورپريښودې، اي الله! ته ښه پوهيږې چې ما ستا د ويرې په اساس هغه کار پريښود. په دې اساس زموږ دمخې څخه دا تيره لري کړه. همغه و چې الله تعاليٰ هغه تيره په پوره توره دهغه ځايه شاته کړه او هغه درې واړه بيرون را ووتل، «صحيح بخاري، الحرث والمضارعة، باب اذا زرع بمال قوم... ۲۳۳۳م حديث) همدا راز (سهی مسلم، الذکر والدعاء... باب قصة اصحاب الغار... ۲۷۴۳م حديث)

غور او دقت وکړئ! هغه نیک عمل چې يواځې د الله درضا د ترلاسه کولو له پاره ترسره شي همغه عمل او ترڅنگ يې د خلوص نه ډکه دعا پخپله ستره وسيله ده. دا د بنده کار دې چې د الله د دروازي درشني پری نه ږدي او دهغې په غلامۍ کې شپه او ورځ مصروف و اوسي.

د ژونديو بزرگانو څخه د دعا کولو غوښتنه:

د نورو څخه د دعا کولو غوښتنه همغه وخت گټوره ثابتيداي شي چې په خپله يې ته هم وکړې او د الله تعاليٰ اجازه هم وي، څو کوم بزرگ چې ومري نو دهغه له پاره مونږ ژوندي بايد دعاوې وکړو. په خپله دعا کول او د ژونديو بزرگانو څخه د دعا کولو غوښتنه هم سهی خبره ده او دا کار په صحابه و کې هم موجود و. سيدنا انس رضی الله عنه وايي چې کله به قحط راغې نو سيدنا عمر ابن الخطاب رضی الله عنه به د سيدنا عباس بن عبدالمطلب په وسيلې سره د باران کولو دعا کوله او ويل به يې:

«اي زموږ ږبه! مونږ ددې نه مخته ستا لورې ته در رسول الله صلى الله عليه وسلم وسيله خپلوله. (يعني داستثقاله پاره به مو دعا کوله) او تا به پر مونږ باران کاوه. خو اوس مونږ ستا لورې ته ستا د نبي صلى الله عليه وسلم د کاکا وسيله اختياروو، (يعني دهغه په لاسو دعا کوو) نو پر مونږ باران ووروه. سيدنا انس رضی الله عنه وايي چې: بيا به باران پيليده.

او که نه هلته خو د پيغمبر صلى الله عليه وسلم قبر موجود و، نو که چيرې دهغه د قبر په وسيلې سره د دعاو غوښتنه د صحابه کرامو عقیده وايي نو بيا خو به هغوي هملته په قبر باندې حاضريداې، او سيدنا عباس رضی الله عنه ته به يې ځنگل ته د ورتللو تکليف نه ورکاوه. ددې نه څرگنديږي چې د وفات شوي وگړي د قبر په طفيل او واسطې سره د دعاو غوښتلو عقیده زموږ د لارښود او رهنما، د کامل پير او امام اعظم صلى الله عليه وسلم له اړخه مسلمانانو ته ورکړل شوې نه ده. او که نه حسين رضی الله عنه به دخپلې کورنۍ دنيا د غسې په داو نه وې ايښې، بلکه هغه به هملته په مدينه کې دهغه قبر نه لاسونه چاپيره کړي وې، چيرې چې دهغه ستر نيکه، امام الانبياء، د انسانانو وياړ لې سردار محمد صلى الله عليه وسلم ارام کوي.

د قبر پالنې ناروغتيا د مسلمانانو تر منځ د وبا د ناروغتيا په څير خپره شوې ده، ما يو کس د يوه مزار څخه د وتلو په وخت کې کوت، چې بيا بيا يې ويل: ډيره ښه پيره! لکه څنگه چې ستا خوښه وي.. ما ترې وپوښتل چې پير دې څه کړي دی؟ ځواب يې را کړ چې: زما دلته د حاضري د ورکولو دومره موده شوې ده خو زما مراد تر اوسه پورې نه دې پوره شوې، ما ورته وويل چې: محترمه! الله ته ورغبر کړه. ويی ويل چې: همدا پخپله الله دې! نعوذ بالله (انا لله و انا اليه راجعون).

الله دې داسې ناپوهانو ته لارښوونه وکړي. امين

نيک عمل څه ته وايي:

هغه نیک عمل د الله په دربار کې قبلېږي چې د الله تعالی د خوشحالي له پاره، د هغه له ويرې او در رسول الله صلی الله عليه وسلم د تگلارې سره سم تر سره شوي وي. لکه چې قران کریم فرمایي:

«ای زما پیغمبره! دوی ته ووايه چې که چیرې تاسې د الله سره محبت کول غواړئ نو زما پیروي وکړئ، الله به له تاسې سره محبت وکړي او ستاسې گناهونه به در وښيي، هغه ډیر زیات ښونکي او مهربانه ذات دي.» (ال عمران: ۳۱)

یعنې د پیغمبر صلی الله عليه وسلم پیروي پخپله ستره وسیله ده، د همدې په واسطه د الله تعالی اذن او اجازه تر لاسه کېږي، او همدا د الله تعالی له اړخه اجازه ده.

د دعا کولو اهمیت:

دعا یوه مکمله او مضبوطه وسیله ده. په قران او حدیث کې یې زیات فضایل راغلې دي چې دهغې لړۍ څخه دغه څو د نمونې په توګه یادوو:

• سیدنا سلمان فارسي رضی الله عنه فرمایي چې یو ځل نبی کریم صلی الله عليه وسلم وفرمایي: تقدیر د دعا پرته بل هیڅ شې نه شي بدلولې او عمر د نیکۍ پرته بل شي نه شي زیاتولې.»

(جامع الترمزي، القدر باب ما جاء الايرد القدر الا الدعاء ۲۱۳۹م حدیث)

• سیدنا نعمان بن بشیر رضی الله عنه فرمایي چې: نبی کریم صلی الله عليه وسلم وفرمایي چې:

«دعا په خپله عبادت دي» (جامع الترمزي، الدعوات، باب منه الدعاء مخ العبادة، ۳۳۷۲م حدیث، و سنن ابن ماجه، الدعاء، باب فضل الدعاء ۳۸۲۸م حدیث)

بيا رسول الله صلی الله عليه وسلم وفرمایي چې:

«ستاسې پروردگار فرمایي چې: تاسې دعا له ما څخه و غواړئ، زه ستاسې دعا قبولم. هغه خلک چې زما د عبادت (دعا) څخه تکبر کوي هغوی به ډیر ژر په ذلیلۍ توګه د دوزخ په اور کې وړ و اچول شي.» (المؤمن: ۴۰/۲۰)

• سيدنا ابوهريره رضي الله عنه فرمايې چې: درحمت نبي صلى الله عليه وسلم وفرمايل چې: هر هغه څوك چې د الله تعاليٰ څخه دعا نه غواړي، الله ترې ناراضه كيږي. (جامع الترمزي، الدعوات، باب منه من لم يسأل الله يغضب عليه، ۳۳۷۳م حديث)

• الله تعاليٰ فرمايې چې:

«يا الله دخپل بنده له پاره كافي نه دې؟» (الزمر: ۳۹/۳۲)

دا پوښتنه دهغو خلكو عقل ته د فكر كولو بلنه وركوي چې د الله تعاليٰ دروازي پرېږدي او اخوا ديخوا ځايو كې تيند كونه وي.

• الله تعاليٰ فرمايې چې: «كله چې زما بندگان له تا څخه زما په اړه وپوښتي (نورته ووايه چې) زه ډير نژدې يم، كله چې يو دعا كونكې دعا كوي نو زه يې قبولم، نو دهغوې له پاره هم په كار دي چې زما د حكم متابعت وكړي او يواځې پر ما ايمان ولري ترڅو ښځينه بيا مومي.»

(البقرة: ۲/۱۸۲)

دعاگانې ولې نه قبلېږي؟

دا ډيره مهمه او په زړه پورې پوښتنه ده. ددې علت څو ډوله شونې دي. خو دهغوې څخه يو دا دې چې د دعا كولو په وخت كې د اخلاص كمښت موجود وي. كه چيرې د انسان تكيه په بل كوم قوت، په خپل ځواك او ذهانت، په كوشش، سپارښتنه، رشوت او يا نورو ذرايعو باندې وي نو بيا خو په الله تعاليٰ باندې تكيه او باور كمېږي نو هغه به بيا د الله تعاليٰ څخه رسمي دعا غواړي، الله تعاليٰ به هم هغه همغو ذرايعو ته ورحواله كړي، دا نه وايو چې انسان دې هغه جايز او شرعي ذرايع پرېږدي، خپلې هڅې دې كوي خو دهغې حتمي پايلې دي پر الله تعاليٰ باندې پرېږدي.

دويم علت يې مصلحت دي. موږ په انسان تر ټولو ډيره مهربانه او شفيقه اوسي، كله چې موږ محسوس كړي چې دهغه كوچنې دكوم داسې شي په لور لاس وړ اوږدوي چې هغه ته ضرر رسونكې دې نو بيا دخپل كوچنې ددې غوښتنې په كلكه مخالفت كوي، كه چيرې دا كوچنې دغه ضرر رسونكې شي په لاس كې هم واخلي نو بيرته يې ترې په زور اخلي، كه څه هم دا كوچنې په چغو چغو وژاړي او دخپلې مور په دې كار احتجاج هم وكړي. بلكه كه چيرې د خوړلو كوم مضر شي په خوله كې هم واچوي نو بيا دهغه په خولې كې گوتې ننباسي او هغه شي ترې بيرته راباسي، كه څه هم هغه كوچنې دا كار په خپل ځان باندې ظلم او تيرې هم وگڼي.

د نبي كريم صلى الله عليه وسلم د ارشاداتو څخه ډاگيزه كيږي چې الله تعاليٰ په خپلو بندگانو باندې د مور څخه هم ډير شفيق او مهربانه دي. كله چې بنده ورته د دعا له پاره لاس اوږدوي او هغه د بنده له پاره گټور نه وي نو هغه ورته نه وركوي، بلكه هر هغه نعمت چې د بنده له پاره ضرر رسونكې وي نو كه هغه وركړي هم بيرته يې ترې اخلي، او دا دهغه د شفقت يوه نښه ده. لكه څنگه چې يو كوچنې په هر حال كې چې وي د مور لمنه نه پرېږدي، بلكه دهغې په غيږ او لمن كې د ډاډ او سكون احساس كوي او هغه دخپل ځان له پاره درحمت مجسمه گڼي، نو په همدې توگه انسان ته

په کار دې چې د الله تعالی رحمت څخه هیڅکله هم ناهیلې نه شي. ځکه چې الله تعالی خو د مور څخه هم ډیر شفیق او مهربانه دې. د یوه روا او جایز شي د تر لاسه کولو هڅې دې په پرلپسې توګه کوي، او د دعا په غوښتنو کې دې تنبلي نه کوي، ځکه چې ګټور شي الله تعالی ورکوي، او که نه دهغې نعم البدل ورکوي او یا دهغه دعا د قیامت له پاره ذخیره کوي، په هر صورت د الله تعالی او بنده تر منځ اړیکې باید په پرلپسې توګه قایم و اوسی، د ټولو هڅو او کوششونو پایلې دهغه په رحمت پورې تړلې دي. د جایزو او روا هڅو تر څنګ باید سترګې دهغې په رحمت باندې نښتې وي، په همدې کې سکون او عافیت دې، لکه چې الله تعالی فرمایي:

«مونږ انسان پیدا کړ، او مونږ په دې پوهیږو چې دهغه په زړه کې څه ډول خیالات را پیدا کيږي، او مونږ دهغه ته دهغه د ښارګ څخه هم ورنژدې یو.» (ق: ۵۰/۱۲)

افسوس دهغو بې شعوره انسانانو په ناپوهۍ باندې چې د ښارګ څخه نژدې او د زړه د خیالاتو پوهیدونکي هیروي او دهغو خلکو په لور میلان پیدا کوي چې الله یې په اړه فرمایلي دی چې هغوی په ژوند کې بې وسه دي، د مړینې وروسته بې خبره دي او د قیامت په ورځ به انکار کوي.

اې خلکو! د الله تعالی سره د مخاطب کیدو لارې چارې زده کړئ، هغه د ځواک خاوند دې، مجبور نه دې. هغه د ښارګ څخه هم نژدې دې، لرې نه دې. دهغه علم مکمل دې، دنورو په څیر نامکمله او نیمګړې نه دې، هغه ته زوال، کمزوري او مړینه نه شته، بلکه:

«هغه ژوندې دې، دهغه پرته بل د عبادت وړ څوک نه شته، بس هماغه ته په خالصه توګه ور غږ کړئ، او دهغې عبادت وکړئ، ټول تعریف یواځې د الله له پاره دې چې د ټولو جهانونو پروردګار دې.»

(المؤمن: ۴۰/۲۵)

«ته د بتانو څخه هیله من یی او د خدای څخه ناهیلې، نوماته ووايه چې ددې نه اخوا نور کفر به څه وي»

د علي هجوري فرمان:

دا هغه بزرګ دې چې د تبلیغ په لړ کې یی د افغانستان د غزني د ولایت څخه لاهور ته تشریف راوست. او بیا د مړینې وروسته همدلته په لاهور کې ښخ کړل شو. اوس دهغه په مزار باندې ډیرکي خلک غیر شرعي او غیر اخلاقي حرکات تر سره کوي او دهغه پورې خپلې هیلې تړي، هغه په خپل مشهور کتاب (کشف الاسرار) کې خپل ځان مخاطب کړې او لیکلی یی دی چې:

«اې علي! خلک تاته گنج بخش (خزانة بختونکې) وایی، خو ستا په واک کې چا ته د ورکولو له پاره یوه پیسه هم نه شته. ته په دې باندې مه ویاړیږه، ځکه چې گنج بخش او رنج بخش یواځې د الله تعالی ذات دې.»

خو ددې قوم به څه حال وی چې اصل دا تا گنج بخش یی پری ایښې او هغو بزرګانو ته دا تا او گنج بخش وایی او دهغوې روحونو ته تکلیف ور رسوي، په یقین سره د قیامت په ورځ به الله تعالی دهغوې څخه پوښتنه کوی، دا ټوله لړۍ د یوه کارو بار په خاطر روانه ده.

ددعا کولو طريقه:

په قرآن کریم کې الله تعالی د ډیرو انبیاء کرامو هغه دعاوې را نقل کړي دي چې هغوی په مختلفو حالاتو کې الله تعالی ته کړي دي ترڅو مسلمانان په همورته حالاتو کې همغسې دعاوې و غواړي. ددوی له ډلې څخه مو د یو څو یادونه مخته کړې ده، دا حدیثو په کتابونو کې زیات شمیر دعاگانې راغلي دي چې پخپله رسول الله صلی الله علیه وسلم به غوښتلې. غوره داده چې هغه دعاوې یادې کړل شي او په هغه لهجې او طریقې سره و غوښتل شي چې په قرآن او حدیثو کې راغلي دي. خو که چیرې دا معذوري وي چې هغه نه شي یادولې نو بیا ددعا کول مه پرېږدئ، الله په هره ژبه پوهیږي، هغه د زړونو په کیفیت باندې ښه خبر دی. د زړه په خلوص یې په خپله ژبه باندې و غواړئ، په هیڅ دعا کې یې د کوموې وسیلې او یا واسطه را منځته کول نه دي ذکر کړي په دې خاطر دا ډول کار ممنوع دي ددعا په مفهوم او مقصد ځان پوه کړئ او بیا یې و غواړئ ترڅو د ژبې تر څنګ ستا زړه او دماغ هم ستا په دعا کې له تاسره یو ځای وي له دعا مخته او وروسته د رحمتونو په نبي صلی الله علیه وسلم باندې د درود لوستل مه هیږوئ، او که نه دعا مو نه قبلېږي، او په اخر کې امین ضرور ووايست. زړه د هر ډول شرک څخه پاک او یواځې د الله له پاره یې پاک کړئ.

د درود فضیلت او اهمیت:

د درود اهمیت داسې وگنئ چې د درود پرته کوم لمونځ لمونځ نه دي او نه کومه دعا دعا ده، خو درود هم باید په مسنونو توګه وي، ځکه مسلمانانو په خپله خوښه باندې زیات شمیر درودونه جوړ کړي دي او په هغې یې نومونه هم ایښي دي، ددې یوه په اړه هم د احادیثو په کتابونو کې یادونه نه ده شوې. داسې درود که تاسې د زړه دا خلاصه هم و لولئ چې زمونږ د نبي صلی الله علیه وسلم له اړخه مهر شوې نه وي نو بیا تاسو په خپله پریکړه وکړئ چې داسې خرابه اوله منځه تللې سکه به څوک په مارکیت کې قبوله کړي؟ یعنې د سنتو پر خلاف اخلاص هم بې کاره دي.

تل هغه مستند درود ولولئ چې د احادیثو په کتابونو کې درج شوي دي، دهغوی له ډلې څخه یو هغه دي چې مونږ یې په لمانځه کې لولو. زما مشوره داده چې خپل ځانونه په ډیرو ستونزو کې را ځیرنه کړئ، او یواځې همدغه د لمانځه درود شریف ولولئ، لږ تر لږه خو به زړه ته دا ډاډ را پیدا کیږي چې په دې باندې د مدینې مهر شته، په قرآن مجید کې د درود شریف له پاره دا ډول حکم راغلي دي.

«الله او دهغه ملائکې نبي (صلی الله علیه وسلم) باندې درود وایی، ای د ایمان خاوندانو تاسو هم پر هغه باندې درود او سلام ووايست.» (الاحزاب: ۵۶/۳۳)

سیدنا عبد الرحمن بن ابی لیلا رضی الله عنه وایی چې: کعب بن عجره رضی الله عنه زما سره د کتلو له پاره راغې او راته یې وویل چې ایا زه تا ته هغه شې هدیه نه کړم چې ما د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه اوریدلې دي؟ ما ورته وویل چې: هو! ضروري راته هدیه کړه. هغه وویل چې: مونږ د نبي صلی الله علیه وسلم څخه وپوښتل چې: اې د الله رسول! مونږ پر تا او ستا پراهل بیت باندې څه ډول درود ووايو؟ نبي کریم صلی الله علیه وسلم وفرمایل چې: داسې یې ووايي:

«اللهم صلى على محمد ، وعلى آل محمد ، كما صليت على ابراهيم و على آل ابراهيم انك حميد مجيد. اللهم بارك على محمد وعلى آل محمد ، كما باركت على ابراهيم و على آل ابراهيم انك حميد مجيد »

«اي زمونږ پروردگار! پر محمد او دهغه په کورنۍ باندې رحمت وکړه لکه څنگه دې چې په ابراهيم او دهغه په ال باندې رحمت لېږلې و. بيشکه چې ته تعريف کړل شوې او پاک يی. اي زمونږ پروردگار! پر محمد او دهغه په کورنۍ باندې برکتونه وکړه لکه څنگه دې چې په ابراهيم او دهغه په ال باندې رحمت کړې و ، بې شکه چې ته تعريف کړل شوې او پاک يی.» (صحيح البخاري: احاديث الانبياء ، ۳۳۷۰م حديث او صحيح مسلم ، الصلاة باب الصلاة على النبي صلى الله عليه وسلم ، بعد التشهد ، ۴۰۶م حديث)

د درود مقام:

د سيدنا ابوهريرة رضى الله عنه څخه روايت دې چې نبي كريم صلى الله عليه وسلم وفرمايل چې: هر څوک چې پر ما يوځل درود ووايي نو الله تعالى پرې لس ځلې رحمت نازلوي. (صحيح مسلم ، الصلوة ، باب الصلوة النبي صلى الله عليه وسلم بعد التشهد ۴۰۸م حديث)

اوس تاسو پخپله پريکړه وکړئ چې هسې د خپله ځانه جوړ شوي درودونو باندې خپل وخت او ثواب ولې ضايع کوئ ، حقيقت دادې چې د کوم درود سند چې در رسول الله صلى الله عليه وسلم پورې نه رسيږي هغه باطل دې. پاته شو اصل درود شريف ، نو هغه بايد تل ولوستل شي. دهغې جملې په پيل کې چې اللهم ربنا لفظ راغلي وي هغه دعا وي نو په دې خاطر درود شريف هم دعا ده.

د دعا وخت:

که څه هم دعا هر وخت کول په کار دی. خو څو داسې وختونه دې چې د احاديثو په کتابونو کې راغلي دي دهغې ډلې څخه زه غواړم چې يواځې د يوه وخت يادونه وکړم.

سيدنا عبد الله بن مسعود رضى الله عنه فرمايې چې ما لمونځ کاوه چې رسول الله صلى الله عليه وسلم راغې ، سيدنا ابوبکر صديق او سيدنا عمر رضى الله عنهما دواړه ورسره و ، زه د لمانځه وروسته کيناستم نو د الله تعالى تعريف او ستاينه مې پيل کړه بيا مې په رسول الله صلى الله عليه وسلم باندې درود وليږه ، او دخپل ځان له پاره مې دعا وکړه . نبي اکرم صلى الله عليه وسلم را ته وفرمايل چې:

«هر څه چې غواړې وي غواړه ، درکول کيږي ، وي غواړه ، درکول کيږي» (جامع الترمذی ، الصلاة ، باب ما ذکر فى الثناء على الله ۵۹۳م حديث)

يعنې لمونځ د دعا له پاره ډير غوره وخت دې ، لمونځ د مؤمن معراج دې. په دې وخت کې مؤمن په پوره توگه د الله تعالى سره نېغ په نېغه خبرې کوي ، او د دې له پاره هيڅ ډول وسيلې ته هم اړتيا نه شته.

واسطه نه طفيل:

د داسې دعا کونکو له پاره الله تعالى فرمايې چې:

«همدا خلک دي چې مونږ دهغوې د اعمالو څخه بڼه اعمال قبلوو. او دهغوې د بديو څخه تيرېږو، همدوي د جنت خاوندان دي.» (الاحقاف: ۱۲/۴۵)

دعا عبادت دې او دا يواځې د الله تعاليٰ حق دې، د دعا د نه غوښتلو په اساس الله تعاليٰ نا راضه کيږي دعا او د نبي صلي الله عليه وسلم د اطاعت نه پرته بله کومه ستره وسيله نه شته. د دې نه علاوه د خپله ځانه هر جوړ شوې فعل مشرکانه فعل دې او شرک ظلم دې لکه چې الله تعاليٰ فرمايي:

«او کله چې لقمان خپل زوی ته نصيحت کاوه او ورته يې وويل چې: اي زما زويه! د الله سره هيڅوک شريک مه جوړوه، بې شکه چې شرک د ټولو ظلمونو څخه ستر ظلم دې» (لقمان: ۱۳/۳۱)

په همدې ځاي کې الله تعاليٰ د مور او پلار حق بيانوي او بيا د مور مقام بيانوي خو بې حدو حساب نه. خو که چيرې احسان کونکي مور هم د الله سره د شرک له پاره حکم وکړي نو بيا الله تعاليٰ حکم کړي دې چې په دې خبره کې دهغې فرمانبرداري مه کوئ خو د دنيا په کارونو کې دهغې خدمت ته ورو دانگئ.

شرک اعمال له منځه وړي:

د الله نه وروسته، په دواړو جهانونو کې د نبي صلي الله عليه وسلم څخه بل ستر شخصيت زمونږ په وړاندې نه شته. خو د شرک په اړه چې دهغه صلي الله عليه وسلم په باره کې کوم فرمان الله تعاليٰ نازل کړي دې هغه هم ووينئ:

«او بې شکه مونږ ستا لورې ته او ستا څخه تر مخه خلکو ته وحې ليرلې وه چې که چيرې تاسو د الله سره شرک وکړ نو ستاسو ټول اعمال به ضايع کړل شي او تاسو به د زيان کارانو له ډلې څخه وگرځئ.» (الزمر: ۲۵/۳۹)

يوه خبره په ياد لرئ چې الله د کوم خاص قوم او يا خاص وگړي سره محبت نه کوي بلکه د خپل قانون سره محبت لري، هر هغه څوک چې دهغه قانون ومني همغه ورته منلې او محبوب دې. او څوک يې چې ونه مني هغه ورته مردود دې. الله تعاليٰ په قران کې د ابراهيم، اسحاق، يعقوب، نوح، سليمان، ايوب، يوسف، موسي، هارون، ذکريا، يحيي، عيسي، الياس، اسماعيل، يونس او لوط عليهم السلام په يادولو سره وييلي دي چې دوي ته په نورو خلکو باندې برتري او فضيلت ورکړل شوې دې، خو دهغوې په اړه يې دا هم فرمايلي دي چې:

«دهغوې پلرونه او نيکونه، او دهغوې د زامنو او ورونو څخه ډير مونږ نازولي او مستقيمې لارې ته مو هدايت کړي دي، دا لارښوونه د الله له لورې ده، د خپلو بندگانو څخه يې چې چاته وغواړي ورکوي يې. خو که دوي هم شرک وکړي نو د دوي ټول اعمال به له منځه ولاړ شي» (الانعام: ۸۸-۸۷/۲)

ددې څرگندو او صريحو اياتونو څخه دا ډاگيزه شوه چې شرکي اعمال صالح اعمال هم له منځه وړي په دې خاطر هر مسلمان ته په کار دي چې د شرک څخه ځان وژغوري.

په شرک باندې مړه کيدل:

«بې شکه چې الله دا خبره هيڅکله هم نه بښي چې دهغه سره شريک جوړ کړل شي. ددې نه علاوه کومې نورې گناگانې که وغواړي معافوي يې. هر هغه چا چې د الله سره شريک جوړ کړ نو هغه ډير ستر درواغ وويل او دا ډيره سخته گناه ده.» (النساء: ۴/۴۸)

بيا يې وفرمايل چې:

«بې شکه چې الله ددې خبرې بښنه نه کوي چې دهغه سره څوک شريک وگرځول شي، ددې نه علاوه نورې څومره گناگانې چې که وغواړي بښي يې. هر چا چې د الله سره شريک جوړ کړ هغه په گمراهۍ کې ډير مخکې تللې دي.» (النساء: ۴/۱۱۲)

شرک دومره خطرناکه گناه ده چې دهغې پرته به د نورو پريکړه په خپل وخت سره کيږي، خو د شرک پريکړه دمخه کړل شوې ده، او هغه دا چې دهغې په اړه بښنه نه شي کيدې، د افسوس خبره داده چې ددې نه اخوا د پاتې گناه کونکو څخه دا هيله کيدې شي چې هغوي به کوم وخت توبه وکړي، ځکه چې گناه ته هر څوک گناه وايي. خو مشرک او بدعتي ټول عمر په دې غلطې انگيرنه کې پروت وي چې هغه نيکي کوي او هغوي شرک او بدعت گناه نه گڼي، همدا علت دي چې هغه ته په خپل ژوند کې د توبې کولو اړتيا نه محسوسيږي، هغه دخپل ځان له پاره د غڼې په څير خپله دغه د ځانه جوړه کړل شوې کلا مضبوطه او خوندي گڼي، خو د حقيقت يوه څپه هغه د نابودۍ سره مخ کوي.

شرک د ټولو بديو جرړه ده:

مشرک په دې عقیده پوخ باور لري چې د الله تعاليٰ څخه ددعا د قبلولو له پاره سپارښتنې ته اړتيا ده. د غڼې په څير ټول عمر په خپلې همدې غلطې انگيرنې کې را نغښتې وي او فکر کوي چې که هغه فلانکې بزرگ مې سپارښتنه وکړي نو ماته به نجات را کړل شي، او د ټولې خرابۍ به مې را جوړې کړي. هغه دخپلو خيالونو په مطابق د بزرگانو روحونه دخپل ځان په اړه خوشحالي، او دهغوي په نوم نذرونه او نیازونه ورکوي او د عرس او بندارونو له پاره خپله حاضري کافي گڼي، او په دې توگه خپل عمر تيروي. هغه خپل ځان د پاته گناهونو څخه ازاد گڼي، يعنې شرک د ټولو گناهونو جرړه ده. د نمونې په توگه يوه بازاری ښځه دخپلو گناهونو د بښلو له پاره هيڅکله هم جومات ته نه ورځي خو د پير په مزار باندې د يوه څادر غوړول ځانته کافي گڼي او په همدې غلطې انگيرنې سره خوشحاله وخت تيروي. په اخبارونو کې به مود تنستولو او لوتولو پيښې او خبرونه تر سترگو تيریږي، دا ټول هر څه د شرک پايلې دي.

ولې شرک:

هيڅکله هم دا د ياده ونه کارې چې شيطان زمونږ ازلي او ابدي دښمن دي، هغه تل هڅه کوي چې انسان هر وخت او هر گړۍ ښکار کړي، نو هر انسان چې لږ څه هم د الله د ياده غافل شي سمدستي پرې شيطان ولکه کوي لکه چې الله تعاليٰ فرمايي:

«او هر چا چې د رحمن د يادولو څخه غفلت وکړ، مونږ پرې شيطان مسلطوو، او هغه دهغه هم ناستې گرځي. بيا هغه د نيغې لارې څخه منه کوي او هغه فکر کوي چې هغه ته لاره ښوول شوې ده، ان تردې چې هغه زمونږ خواته را ورسېږي نو (خپل شيطان ته به) ووايي: کاشکې چې زما اوستا تر منځه د شرق او غرب په اندازه واټن موجود وای. دا خو بدترين ملگرې وخت.» (الزخرف: ۳۸-۳۹/۴۳)

دبله اړخه الله تعالی د حق د لتون جذبې په هر زړه کې ایښې ده ، انسان ټول عمر د حق پلټونکې اوسي ، شیطان د انسان د دې جذبې څخه پوره ګټه پورته کوي او هڅه کوي چې انسان بې علمه پاته شي ترڅو د حق او باطل ترمنځ بیلټون ونه شی کولې . اوبیا د پورتنې ایتونو په مطابق دهغوې تر مخه باطل داسې را مخته کوي چې انسان یی حق و ګڼي او دخپل ژوند پانګه پرې مصرف کړي په دې اساس هیڅکله هم ورته د توبې کولو توفیق نه په برخه کیږي ان تردې چې د مرګ څپه ورباندې راشي او حقیقت یی تر مخه راڅرګند شي او هغه ورځ راشي چې په اړه یی الله تعالی فرمایلي دي:

«په هغه ورځ به ظالمانو ته دهغوې معذرت هیڅ ګټه نه ور رسوي او په هغوې به لعنت ورپرې او بدترین ځای به یی په برخه کې راځي.» (المؤمن: ۵۲/۴۰)

شیطان ډیر ښه پوهیږي چې د شرک نه پورته بله کومه ستره ګناه نه شته ، ځکه چې د شرک په اړه ښښه نه شته . همدا علت دې چې هر وخت کې ډیره کي خلک په شرک کې ککړ وي ، دهغه ډیر زیات لښکر دهغه د کومک له پاره په دې لاره کې مصروف وي ، هغه د علماؤ ، پیرانو او درویشانو په لباس کې پر انسان باندې حمله کوي . الله تعالی مونږ دهغه ددې کړچار څخه په دې توګه خبر کړي یو:

«کومو خلکو ته چې مونږ کتاب ورکړې ، هغه هغوې داسې پیژنې لکه څنګه چې خپل بچیان . خو په هغوې کې داسې یوه ډله شته چې په داسې حال کې چې حق پیژنې سترګې ترې پټوي.» (البقرة: ۱۴۲/۲)

دا هغه غنم شکره اوربشې پلورونکې مولوي صاحبان ، درویشان او پیران دي چې ددرګاګانو رونق او د هغوې د قوت سرچینه هم مونږ په خپله یو . هغوې د حق د پټولو له پاره زمونږ څخه معاوضه هم ترلاسه کوي ، الله تعالی فرمایي چې:

«ای د ایمان خاوندانو ! ددې عالمانو او پیرانو څخه یی ډیر داسې دي چې په باطله توګه د خلکو مالونه هضموي او د الله د لارې څخه هم (خلک) منه کوی.» (التوبه: ۳۴/۹)

مونږ دومره ناپوهه یو چې دخپل هر څه په څارولو باندې بیا هم د باطل په ګمان کې پریوتې یو . او فکر کوو چې هغوې پر مونږ ډیر زیات احسان کوي ، دا خلک هم زمونږه وینه زبښنې او پر مونږ باندې فوقیت ترلاسه کوي ، مونږ دومره په ویره کې اچوي چې دهغوې له پاره د جنگ جګړې او ان تر مړینې پورې تیارېږو .

«ای خدایه ! ستا دا ساده بندگان چیرې ولاړ شي ، سلطاني هم عیاري ده او درویشي هم عیاري.»

همدا راز الله تعالی فرمایي چې:

«او کله چې هغوې ته زمونږ څرګند ایتونه واورول شي نو ته ویني چې د حق د منکرینو مخونه وران و یجاړ شي او داسې محسوسېږي چې هغوې به زمونږ د آیتونو په لوستونکې هم حمله وکړي.» (الحج: ۷۲/۲۲)

درنو لوستونکو ! تاسو به ډیر داسې حالات هم کتلې وي ، دا ټول دهمغه دوکه کونکو کړچار دي . عوام پرې غولېږي ، ځکه دوی د اسانه مذهب او ښښې له پاره تبلیغات کوی چې خلکو ته ډیر غوره ښکاري . هغوې همدا حق ګڼي او په همدې باندې د خپل ژوند پانګه مصرفوي . اوبیا وایی چې:

«کله چې هغوې ته وويل شي چې دهغو احکامو پيروي وکړئ چې الله پرتاسې نازل کړي دي نو په ځواب کې وايي چې مونږ د همدې طريقې پيروي کوو چې خپل پلرونه او نيکونه مو پرې موندلې و. ولو که دهغوې پلرونه او نيکونه ناپوهه او د نينغي لارې څخه بې لارې وو.» (البقرة: ۱۷۰/۲)

«کله چې هغوې ته وويل شي چې تاسې د الله په نازل کړل شوې کتاب ، يعنې د قران او د الله د رسول په لور راشئ ، نو دوي ځواب ورکوي او وايي چې مونږ ته هماغه څه کافي دی چې خپلو پلرونو او نيکونو راته رابښوولې دي. (ايا همدا د پلرونو او نيکونو تقليد به چلېږي ،) که څه هم هغوې په څه نه پوهيدل او نه ورته د سهې لارې په اړه معلومات وو.» (المائدة: ۱۰۴/۵)

درنو لوستونکو !

راځئ چې د معجزاتو او کراماتو د حقيقت په اړه د قران کريم په رڼا کې لږ څه غور وکړو.

معجزه او کرامت:

زمونږ د غولولو او دوکې له پاره چې کوم (معجزات او کرامات) مونږ ته اورول کيږي دهغې ډلې څخه يې ډير له ځانه جوړ شوي او هوايي خبرې دي. خو که چيرې رينبتياسم وي نو تاسې يوه خبره ياده لرئ چې معجزه د نبي او کرامت د ولي خپل فعل نه وي ، بلکه دا په پوره توگه د الله تعاليٰ فعل دي. دهغې په ښکاره کولو کې بزرگان بې وسې دي .

د نمونې په توگه ووينئ چې کفارو به بيا بيا د معجزې د ښکاره کولو غوښتنه کوله او د نه وړاندې کولو په وخت کې به يې په رسول الله صلى الله عليه وسلم باندې نيوکې کولې. الله تعاليٰ دهغوې په ځواب کې وويل چې:

«او له تانه مخکې مونږ نور پيغمبران هم استولي وو ، هغوې ښځې او اولادونه هم درلودل ، دهېڅ نبي په وس کې هيڅکله هم نه وه چې د الله د اذن پرته کومه معجزه رانښکاره کړي ، بلکه دهرې وعدې له پاره يوه ليکنه وى.» (الرعد : ۱۳/۳۸)

بيا يې څرگنده کړه چې دا کومه نوې نيوکه نه ده ، بلکه د نوح قوم ، او د عا د اوشموديانو يادونه يې کړې ده ، ورته يې وويل چې هغوې هم په خپلو انبياؤ باندې نيوکې کولې ، چې يادونه يې الله تعاليٰ په قران مجيد کې داسې کړې ده:

«هغوې وويل چې: ته خو هم زموږ په څير بشريى . ستا اراده خو دا ده چې ته مونږ د هغه څه د عبادت څخه مننه کړې چې زموږ پلرونو او نيکونو به کول. نو زموږ مخې ته کوم څرگند او واضح دليل راوړه. دهغوې انبياؤ وويل چې: مونږ خو هم ستاسې په څير بشريو خو الله د خپلو بندگانو څخه چاته چې وغواړي احسان پرې کوي ، زموږ د وس خبره نه ده چې د الله د اجازې پرته کوم دليل راوړو. دايمان خاوندانو ته په کار دي چې يواځې په الله توکل وکړي.» (ابراهيم: ۱۳/۳۸)

نو که چيرې تاسې اوس هم په خبره پوه شوي نه ياست ، نو راځئ چې زه ستاسې تر مخه يو دوه نور مثالونه وړاندې کړم .

۱- دمصر څخه د وتلو وروسته مدين ته د موسي عليه السلام د تللو قصه مخته بيان شوې ده ، هغه قصه په دې ځاي کې پاې ته رسيدلې وه چې موسي عليه السلام د الله تعالي نه کومک غوښتې و . نو دغو دواړو ځوانو نجونو د خپلو حيواناتو د څړو بولو دغه پېښه خپل پلار ته واوروله ، او مشوره يې ورکړه چې هغه همدلته له ځانه سره ملازم کړي ، ځکه چې مونږ کوم ورور هم نه لرو . دهغوي څخه يوه دهغوي پلار د موسي عليه السلام د راوستلو پسې ور وليږله ، دا پلار هم د الله نبي سيدنا شعيب عليه السلام و ، هغه په دې وخت کې کمزورې شوې و او د سترگو ديد يې هم له لاسه ورکړې و .

د سيدنا موسي او سيدنا شعيب عليهم السلام تر منځه يو تړون وشو ، سيدنا شعيب عليه السلام خپله يوه لور هغه ته په نکاح ورکړه . د تړون او معاهدې دوخت د پاې ته رسيدو په وخت کې موسي عليه السلام خپله ښځه له ځانه سره را واخسته او د خپل وطن مصر په لور روان شو .

ځنگلي لاره وه او د سختې يخنې موسم و ، شپه وه اولاره هم ورته نه وه معلومه . موسي عليه السلام خپلې محترمې ميرمنې ته وويل چې هلته په غره کې ماته اور تر سترگو کيږي زه به هلته ولاړ شم ترڅو تاسو ته د اور سکروټې راوړم . ترڅو تاسې پرې گرم شئ او شايد ماته دهغه ځايه کوم لارښوونکې هم را پيدا شي . کله چې هلته ور ورسيد نو اواز ورته وشو چې:

«اې موسي ! زه الله ، د جهانونو پالونکې پروردگار يم . ته خپله امصا کيږده . کله چې موسي هغه د يوې سترې اژدها په څير په خوزښت کې وکتله ، نوشا يې را واپوله او په تېښته شو ، ان تردې چې شاته يې هم نه کتل . الله ورته وفرمايل : اې موسي ! مخته راشه او مه ويرېږه ، ته بلکل خوندي يې .»

(القصص: ۳۱-۳۰/۲۸)

په زړه پورې خبره ده چې دا امصا تر ډيره وخته پورې د موسي عليه السلام په لاسو کې وه ، دهغې د غور زولو د حکم څخه مخته ، الله تعالي ددې امصا د کيفيت په اړه او هم دهغه د زړه څخه د ويرې د ويستلو په خاطر ترې پوښتلي وو چې:

«اې موسي ! ستا په نبي لاس کې څه شې دې ؟ ورته وويل چې : دا زما امصا ده . زه پرې تکيه کوم او تر څنگ يې پرې خپلو گډو ته د ونو پاڼې را څنډم ، ددې نه علاوه ددې څخه څه نورې گټې هم اخلم . نو ورته وويل شول چې اې موسي ! هغه په زمکه وغورزو .» (طه: ۱۹-۲۰/۱۷)

د قران عبارت مونږ ته څرگندوي چې د سيدنا موسي عليه السلام په وهم او گمان کې هم نه و چې ددې امصا صورت او بڼه به په دې توگه بدليږي ، که چيرې دهغه په زړه کې کوم داسې تصور د پخوا څخه موجود وايي نو بيا به هيڅکله هم نه وى ويريدلې . بيا ووينئ چې موسي عليه السلام د فرعون په دربار کې د الله تعالي د پيغام د ورسولو له پاره و دريد ، او د همدې امصا څخه چې کله الله تعالي و غوښتل څو معجزې را څرگندې شوې فرعون او دهغه ملگرو هغه جادو و گانه ، د مقابلې له پاره يې جادوگران راوغوښتل ، جادوگران په ټاکل شوي وخت راغلل ، او د خپل جادو څرگندونه يې وکړه . هغوي د کوچنيو کوچنيو لرگيو اورسيو څخه ماران جوړ کړل ، چې قران يې دا ډول يادونه کړې ده:

« کله چې د جادوگرانو امصاگانې او رسي د هغوې د جادو په اساس په خغاسته شوې ، نوموسې وويريد خو ويره يې په خپل زړه کې پټه وساتله. نومونږ ورته وويل چې: اي موسې ! مه ويريږه هم ته به غالبېږي ، هغه څه چې ستا په ښې لاس کې دي هغه را وغورزو ، دا به ټول هغه شيانو چې دوي جوړ کړي دي تير کړي ، » (طه: ۲۹-۲۲/۲۰)

لږ څه غور وکړئ ! هغه سيدنا موسې عليه السلام او هغه امصا ، چې ددې نه مخته يې څو ځله په هغې تجربه هم کړې وه ، خو هر ځل هغه په مار بدلول د هغه په وس کې نه و او نه ورته دا ډاډ ور په برخه و چې زما د غورولو وروسته به ددې څخه ستره اژدها جوړه شي ، او که نه د ويريږو اړتيا ورته نه وه. بلکه په پټه به يې را غورزولي وې او دا ټول هر څه به يې تير کړي وې. خو دا دالله کار دې ، او که نه موسې عليه السلام په زړه کې ويره محسوسوله ، اوس يو مثال ووينئ ، اود ا د دواړو جهانونو د سردار د سيدنا محمد صلى الله عليه وسلم په اړه دې:

د کفارو غوښتنو ته وگورئ اود هغه صلى الله عليه وسلم ځواب واورئ ، کفارو د معجزاتو د رښکاره کولو غوښتنه کوله ، لکه چې الله تعالي په قران کریم کې داسې بيان کړي دي:

« هغوې وويل چې: مونږ ستا خبره نه منو. تر هغو چې ته زمونږ له پاره دا زمکه خيري کړې او يوه چينه ترې را ونه کاږي. اوياستا له پاره د کجورو او انگورو يوباغ وي اوته په هغې کې نهرونه روان کړې اوياستا ته اسمان ټوټې ټوټې کړې اوزمونږ په سري را پري باسې لکه څنگه چې ته د عوې کوي. يا الله او ملائکې زمونږ مخې ته راوړي ، يا ستا له پاره د سرو زرو يو کور جوړ شي ، يا ته اسمان ته وځيژي ، خومونږ به ستا په ختلو تر هغې يقين ونه کړو تر څو چې ته پر مونږ باندې داسې يو ليکلې سند راوړي ، چې مونږ يې ولولو. (اي نبي !) ورته ووايه چې: زما رب پاک دې. زه خويواځي يو پيغام راوړونکې انسان يم. » (بني اسرائيل: ۹۳-۱۱۷)

معجزه يواځې او يواځې د الله تعالي فعل دې ، هر وخت چې دالله تعالي له اړخه اجازه شوې نو زمونږ نبي صلى الله عليه وسلم معجزه ښوولې ده. د بدر په ميدان کې هغه صلى الله عليه وسلم يو ډک موتې شگې هوا ته و شيندلې او هغه د کفارو په سترگو کې ولويدلې. ددې نه اخوا هغه وخت هم په ياد ولرئ چې د طائف بدمعاشانو زمونږ رسول په ډيره بې باکانه توگه زخمې کړ ، په تيرو بې وويشت ، او کله چې هغه صلى الله عليه وسلم د ډيري ستوماتنيا څخه هلته کيناستل غوښتل نو تيرو ويشتونکو هغه کيناستو ته پري نه ښود او تللو ته يې مجبور کړ ، نو که په وس کې يې وايي يوموتې شگې به يې په لاس کې راخستې واي او په فضا کې به يې شيندلې واي ، په دې کار کې هغه ته هيڅ ډول ستونزه نه وه ، خو معجزه يواځې او يواځې دالله تعالي کار دې.

شاوې الله دهلوي محدث رحمه الله په خپل يوه کتاب (تحفة الموحدين) کې ليکي چې: « بايد دانست که کرامت اوليا حق است و منکران از ايمان حلاوتي ندارد. خرق عاديکه از انبياء ظاهر شود انرا در عرف معجزه مي خوانند. او اگر از ديگر بزرگان پديد ايد کرامتش مي نامد و منشاء هر دو يکي است. يعني قرب بارگاه الهي ، اما ظهور معجزه و کرامت باختيار بزرگان نيست بلکه با اختيار و قدرت خداي عزوجل است و بزرگان بذات خود قوت ظاهر کردن آن نمي دارند »

د لنډيز په خاطر به يې همدلته بس کړم. خو دا بايد په ذهن کې ولرو چې کوم قريب ورکونکې تاسې په قريب کې وانه چوئ.

خپل ځواب به پخپله ورکوي:

هيڏوڪ ڏي ڏي غلطي انگير نه ڪي نه ڀريو ڇي ڇي بل ڏوڪ به ڀي ڀار پور ته ڪري ، اوياء به ڀي ڏوڪ مسؤليت په غار په واخلې ، الله تعاليٰ فرماي ڇي:

«اي ڏايمان خاوندانو ! تاسي ٽول ڏ ڏخيلو ڏانو پڇيله مسؤلين ياست . ڪه چيري تاسي هدايت وموند نو ڏ بل چا گمراه ڪيدل تاسي ته ڪوم زيان نه شي ڏر سولي.» (المائدہ: ۵/۱۰۵)

اوياء فرماي ڇي: «دهغه څخه به بل ڪوم ظالم وي ڇي ڏرواغ خبري جوڙي اوياء ڀي الله ته منسوبوي يا ڏ الله ريستوني خبري ڏرواغ وگهي . ڏي خلڪو ته به ڏ نصيبونو ليڪلي ورسيري ، ان ترڏي ڇي زمونڙ ورتل شوي ملايڪي دهغوي ڏروحنو ڏ قبضولو په خاطر راشي او وائي ڇي ڇي هغه چيري ڏي ڇي تاسي ڏالله تعاليٰ پرته را بلل ؟ ڏواب به وركوي ڇي هغوي ٽولو مونڙ پري ايبي ڀي . په ڏي توگه به هغوي پڇيله ڏخيلو ڏانونو پر خلاف گواهي وركوي ڇي ڏوي ڪفر ڪاوه ، ڪم به وڪڙل شي ڇي تاسي هم ڏ پيريانو او انسانانو ڏ هغو ڏلو سره ڀي ڏاڇي ڏ جهنم ته ورتو ڇي له تاسي مخته تير شوي . ڪله ڇي ڀوه ڏله په جهنم ڪي ورواچول شي نو هغوي به ڏخيل ڏان په خير بل ڏلي باند ڏ لعنت وائي ان ترڏي ڇي ٽول به په هغه ڏاڇي ڪي سره را ٽول ڪڙل شي ، وروسته راتلونڪي خلڪ به ڏ مخڪي تيرو شوو خلڪو په اڙه وائي ڇي اي زمونڙه پروردگار ! ڏا هغه خلڪ ڏي ڇي مونڙ ڀي گمراه ڪري وو ، ڏوي ته ڏ اور ڏوه هومره عذاب وركري . ڪم به وشي ڇي ڏ ٽولو له پاره ڏوه هومره عذاب ڏي مگر تاسي پري نه پوهيڙي ، ڀيا به هغه تير شوي خلڪ ڏخيل ڏانه وروسته راغليو خلڪو په اڙه وائي ڇي تاسي ته پر مونڙ باند ڏ هيڏوڪ ڏول فضيلت نه ڏي په برخه . (تاسي پڇيله گمراه ڪيدل غوڻبتل مونڙ له تاسي سره ڇه ڪري ڏي ؟) نن ڏخيلو ڪر نو سزا و ڏڪي.» (الاعراف: ۳۹-۴۷/۱۷)

غور وڪري ڇي هيڏوڪ بهانه به نه په ڪار پري ، گمراه ڪونڪي به په عذاب ڪي را گيري وي ، خو دهغه فرمانبردار به ڏڪومي بهاني يا حيلي په اساس خوندي پاته نه شي . هيڏوڪ به دهغه ڏ حال پوڻتونڪي نه وي . ڏ پيري او مريدي دغه دعويٰ به ڏري وڙي شي لڪه ڇي الله تعاليٰ فرماي ڇي:

«هغه وخت ڇي فرمانبرداري ڪونڪي خلڪ ڏخيلو فرمانبردارانو ڏخه ڀي زاره شي . عذاب به په خپله مخه ڪي ويني او دهغوي خپل منڇي اڙيڪي به پري ڪيري . فرمانبرداران به ورتو وائي ڇي : هاڻي افسوس : ڪه چيري ڀي ڏل ڀيا مي دنيا ته پر ڀريڏي نو مونڙ به دهغو خلڪو ڏخه همداسي بيزاره شو لڪه ڏنگه ڇي هغوي نن زمونڙ ڏخه بيزاره ڏي . په همد ڏي توگه به الله تعاليٰ هغوي ته دهغوي ڪڙچار وروڻسي او دهغوي په زړونو ڪي به حسرت او افسوس وي او هغوي به په هيڏوڪ توگه ڏ دوزخ ڏ اور ڏخه بيرون نه شي.» (البقرة: ۱۲۷-۱۲۲)

نن دهمد ڏ خلڪو ڏ ڏڪانونو چلونڪي وگري ، ڇي دهمد ڏ ڏرواغجنو دعويٰ ڪونڪو ڏ تائيد له پاره ڏ (ڏوندي ڏي وي) نعر ڀي ، بايد خبر اوسي ڇي هغه ورځ به ڏيره سخته وي ڇي په اڙه ڀي الله تعاليٰ فرماي:

«په هغه وخت ڪي ڇي ظالم ڏغم په اساس خپل لاسونه چيچي ، وائي به ڇي اي افسوس ! زه ڏرسول الله صلي الله عليه وسلم په قدم تلم ، هاڻي افسوس ! ڇي فلان شخص مي خپل همناسي نه وي غوره ڪري ، وروسته ماته ڏڪر (قران) هم راغلي و ، (خو زما همناسي) زه گمراه ڪرم ، شيطان خو انسان په هلاڪت ڪي اچوي ، ڀيا به رسول الله صلي الله عليه وسلم فرماي ڇي : زما پروردگار ! زما ڏي قوم ڏا قران ڏغسي ايبي و ، لڪه ڇي هغوي بلڪل پري ايبي وي.» (الفرقان: ۳۰-۲۷/۲۵)

دالهي احڪامو او نبوي تگلاري شاته غورزونڪي او د ڀانده تقليد پسې تلونڪي او په هغې باندې خپل ځان څارونڪي دې نن هم په خپلو اعمالو باندې نظر وکړي .

قران پاک دا ويرونڪي حالت داسې انځوروي :

«کاشڪي ! چي ته مجرمين په هغه حالت کي وويني چي هغوي دخپل پروردگار تر مخ تپت سرولاري او وايي چي : اي زمونږ پروردگار ! مونږ وليدل او ومو ڪتل بس يو ځل بيا مونږ دنيا ته بيرته ستانه کړه ترڅو مونږ نيڪ او صالح اعمال تر سره کړو . بي شڪه چي مونږ ته يقين تر لاسه شوې دي » .

(السجده: ۳۲/۱۲)

مه هيروي ! چي دې نړۍ ته يواځي يو ځل راتلل دي . زمونږ د پيغمبر صلي الله عليه وسلم وينا ده چي مولانا حالي په خپل مشهور ڪتاب «مدو جزا اسلام» کي چي په (مسدس حالي) مشهور شوې دي ، داسې را خستې ده چي:

غنيمت هے صحت ، علالت س ے پهل ے فراغت ، مشاغل ڪ ے ڪثرت س ے پهل ے

جواني ، برهائپ ے ڪ ے زحمت س ے پهل ے اقامت ، مسافر ڪي رحلت س ے پهل ے

فقيري س ے پهل ے غنيمت هے دولت جو ڪرنا ه ے ڪرلو ڪه تهوري ه ے مهلت

«دنارو غتيا دمخه روغتيا غنيمت دي ، او د زياتو مصروفيتونو دمخه فراغت غنيمت دي .

خواني د زېښت د زحمت نه مخته ، او د مسافرت د رحلت نه مخته اقامت غنيمت دي .

د فقيري څخه دمخه مال او دولت غنيمت دي نو هغه څه چي غواړي وي ڪړي ، وي ڪړه چي همدا مهلت دي » .

او ڪه نه په ناهيلي ڪي غم او غصه دهيجا په ڪار نه راځي ، لکه څنگه چي الله تعالي فرمايي:

ڪافران به وايي چي: اي زمونږه پروردگار ! مونږ ته د پيريانو او انسانانو څخه هغوي را څرگند کړه چي مونږ يي گمراه کړي و ترڅو مونږ هغوي دخپلو پښو لاندې کړو او ذليله او خوار يي کړو » .

(حم السجده: ۴۱/۲۹)

همدا راز فرمايي چي :

«هغه ورځ چي دهغوي مخونه د اور په لور واړول شي ، نو وايي به دوي چي: هاي افسوس ! چي مونږ د الله او دهغه د رسول فرانبرداري کولي ، وايي به چي اي زمونږه پروردگار ! مونږ دخپلو سيدنانو او پيرانو فرمانبرداري کوله ، همغوي مونږ د سمې لارې څخه بي لاري کړو ، اي پروردگار ! هغوي ته دوه هومره عذاب ورکړه او په هغوي ډير زيات لعنت وکړه .» (الاحزاب: ۲۸-۳۳)

همدا راز الله تعالي فرمايي چې:

«کاشکې چې ته دهغو ظالمانو هغه حال ووينې چې هغوي دخپل رب تر مخه ولاړ وي ، هغوي به يو په بل الزام لگوي ، کمزوري او تر فشار لاندې خلک به خواکمنو او متکبرو خلکو ته وايي چې: که چيرې تاسې نه واست نو مونږ به مؤمن وای. دا جابر او مغروره خلک به ورته خواب ورکړي چې: ايا هغه وخت چې تاسې ته هدايت راغلې و نو مونږ ترې منه کړي وئ؟ بلکه تاسې په خپله مجرمين ياست ، بيا به کمزوري او بې وسې خلک دغو مغرور خلکو ته ووايي چې: همدا تاسې وئ چې شپه او ورځ به مو له مونږه سره مکر او قريب کاوه او مونږ ته مو د الله سره د شرک او کفر کولو حکم کاوه. کله چې دا دواړه ډلې عذاب وويني نو خپله شرمندگي به پته کړي.» (سبا: ۳۳-۳۴/۳۴)

زما په خير انسانانو!

«دا قافله له دې ځايه تلونکې ده ، دهغه وخته وويريږئ چې ستاسې تر مخه را روان دي »

هغه به د نفسا نفسي او دخپل ځان په اړه د فکر کولو وخت وي ، هيڅوک به دهیچا مسؤليت نه قبلوي ، نن چې مونږ د کومو درواغجنو دعوا کونکو ملاتړ کوو همغوي به له مونږه په هغه ورځ بيزاره وي او حکم به وشي چې :

«را تاو شی دهغو ظالمانو څخه ، دهغوي دملگرو او دهغوي څخه چې دوي د الله څخه پرته معبودان گڼل. دوي ته د دوزخ لاره وروښيي ، لږ څه هغوي تم کړئ! دهغوي څخه پوښتنه کيږي چې: په تاسو څه شوي وو؟ اوس ولې يو دبل مرسته نه شی کولې؟ بلکه په دې ورځ به دوي ډير زيات فرمانبرداره وگرځي ، بيا به دوي يو بل ته منځ کړي او ترې وبه پوښتي چې: همدا تاسو وئ چې پر مونږ باندې دخپل ځواک په زور را ختلئ ، هغوي به خواب ورکړي چې: تاسې په خپله بې ايمانه وئ ، مونږ ته په تاسو باندې څه ډول غلبه را په برخه وه؟ تاسو خو پخپله باغيان واست ، نن زموږ د پروردگار فرمان پر مونږ باندې حق ثابت شو. مونږ په عذاب کې ککړ يو ، مونږ تاسې بې لارې کړئ ځکه چې مونږ په خپله لار ورکړي وو.» (الصف: ۲۳-۲۲/۳۷)

«ماته په دغه دروند انسان باندې خندا راځي غلطۍ په خپله کوي او لعنت په شيطان وايي»

خو دا ټول عذرونه به هسې عبث وگرزي ، لکه چې الله تعالي فرمايي:

«او کله چې دا خلک د الله تعالي تر مخه را برېږي شي ، نو هغه وخت به ددوي څخه هغوي چې په دنيا کې کمزوري وو ، هغو خلکو ته چې ددوي څخه يې ځانونه غټ گڼل وايي چې مونږ خو ستاسو فرمانبرداره وو. ايا تاسې زموږ څخه د الله د عذاب لږ څه برخه لرې کولې شي؟ هغوي به ورته ووايي چې: که چيرې الله مونږ ته لارښوونه کولې نو مونږ به هم تاسو ته لارښوونه کړې وای. نن که مونږ صبر وکړو او که بې صبري ، يو برابر دي ، زموږ د تېښتې له پاره کومه لاره نه شته. کله چې پريکړه وشي نو شيطان به ووايي چې: هغه وعده چې الله له تاسې سره کړې وه هغه ريښتوني وه. ما هم له تاسو سره وعده کړې وه خو ما د وعدې مخالفت وکړ. ماته په تاسې باندې هيڅ ډول غلبه نه وه را په برخه. ددې پرته چې ما تاسو ته بلنه درکړه او تاسې هغه ومنله. نن تاسې ما مه ملا متوئ ، بلکه خپل ځانونه ملا مته کړئ ، نن نه زه ستاسې فرياد ته رسيدلې شم او نه تاسې زما فرياد ته. دا چې تاسې زه د خداي سره شريکولم نو زه دهغې څخه بری الذمه يم ، بې شکه چې د ظالمانو له پاره دردناک عذاب دي.» (ابراهيم: ۲۲-۲۱/۱۴)

دا تکرار به جاري وي ، خو هيڅوک به هم مسؤليت نه مني او نه به دوي د عذاب څخه خلاصی و مومي ، الله تعالی د همدا ډول خلکو په اړه فرمایي چې:

«او کله چې دا خلک په دوزخ کې یو دبل سره په جگړه کې وي ، هغوی چې په دنیا کې کمزورې وو ، دخپله ځانه هغه غټو ته به وایی چې مونږ خو ستاسې فرمانبرداره وو . ایا تاسې د اور لږ څه برخه له مونږه څخه لرې کولی شئ ؟ مغروران به ورته ځواب ورکړي مونږ ټول په همدې کې یو او الله د بندگانو په اړه پریکړه کړې ده . د دوزخ خلک به د جهنم د ساتونکو څخه غوښتنه وکړي : چې تاسې خپل پروردگار ته دعا وکړئ چې زموږ عذاب تریوې لمحې پورې لږ راکم کړي . هغوی به ځواب ورکړي چې ایا ستاسې رسول تاسې ته واضحه دلایل نه و راوړي ؟ هغوی به وایی چې : راوړي یی وو . بیا به هغوی ځواب ورکړي چې : اوس نو تاسې په خپله دعا وکړئ ، خو د ظالمانو دعاوې به هسې خوشې ولاړې شي .» (المؤمن: ۵۰-۴۷/۱۴۰)

لږ څه غور وکړئ ! د مشرک انجام وویښئ ، هغه تل دخپله پروردگار ه مایوسه اوناھیلې اوسي . د نورو په واسطه دعاوو کولو عادت هلته هم نه پریږدي ، هغوی نه الله تعالی خپل پروردگار گنھلې او نه یی ترې په خپله د دعا کولو ضرورت احساس کړې دي . هملته هم وایی چې تاسې خپل پروردگار ته دعا وکړئ ، دوي به همدا سې د درد په حالت کې ټکرې خوری او گرځی به . د یوې دروازې څخه به ناھیلې کیږی اود بلې دروازې دره به ورټکوي ، اودهغې ځایه څخه یی د مراد نه تر لاسه کیدو وروسته بلې لوري ته درومي ، شیطان په مشرکانو باندې داسې سپړیږي چې شرک ورته په خپله توحید تر سترگو کیږي .

دا مه هیروئ ! چې الله تعالی یواځې او یواځې یو ذات دي چې د خپل بنده څخه شرم کوي ، کله چې دهغه بنده دهغه څخه سوال کوی هغه یی خالي لاس نه پریږدي . نن هم وخت دي چې که چیرې تاسې ټول عمر د شرک په گند کې تیر کړي وي ، توبه وکړئ ، بیرته راستانه شئ ، نو الله تعالی به ډیر غفور او رحیم و مومي .

د الله د رحمت نه مه ناھیلې کیږئ:

گورئ ! الله تعالی خپل دوست او حبیب صلی الله علیه وسلم ته وایی چې : زما بندگانو ته زیرې ورکړه چې :

«ای زما بندگانو ! چې په خپلو ځانونو مو تیرې کړې ، د الله د رحمت نه مه ناھیلې کیږئ ، الله ټول گناهونه ښیي ، بې شکه هغه غفور او رحیم دي . دخپل پروردگار په لور را واورئ اودهغه مطیع او فرمانبرداره اوسئ ، مخکې له دې چې تاسې په عذاب کې را و ښلئ نویا به نه ستاسو کوم یاروی او نه مددگار . هغه څه چې ستاسې د پروردگار له اړخه نازل شوې دي ، دهغې څخه د ښو خبرو پیروي وکړئ ، پخوا له دې چې تاسې په ناخاپې توگه په عذاب کې اخته شئ او تاسې ته وهم وگمان هم نه وی . بیا داسې نه وي چې ستاسې څخه کوم یو پښیمانه شی او وایی چې : های افسوس ! ما د الله په اړه تقصیر کړی و بلکه زه خو هسې د ټوکو کونکو په ډله کې شامل شوې وم . بیا وایی چې که چیرې ماته الله هدایت کړې وای نوزه به د پرهیزگارانو څخه وای . اویا کوم یو ستاسې څخه عذاب وویښي نو وایی چې : های افسوس ! که چیرې ماته د یو ځل بیا ستنیدو فرصت تر لاسه شی نوزه به د نیکی کونکو څخه وگرځم .» (الزمر: ۵۸-۵۳/۳۹)

د زړه څخه دا غلطه انگيرنه و کاږئ چې د الله تعاليٰ په فرمانبردارۍ کې به تاسې ته کوم زيان در ورسېږي ، په قران پاک کې الله تعاليٰ د خپلو فرمانبرداره بندگانو سره د دنيا د بنايسته کولو وعده هم کړې ده . راځئ دغه آيت د نمونې په توگه ولولئ ، الله تعاليٰ فرمايي چې:

«که چيرې دې د کليو خلکو ايمان راوړې وای او پرهيزگاري يې خپله کړې وای ، نو مونږ به پر هغوي د اسمان اوزمکې دبرکتونو دروازې پرانستې وای ، خو دوي درواغ گنې او مونږ هغوي د هغوي د اعمالو په بنسټ را نيسو .
(الاعراف: ۹۲/۷)

ووينئ ! په دنيا کې نن د دولت او مال د ډير نښت سره سره بيا هم د زړه سکون نا پيدا دي . د دې علت دادې چې د خلکو د نافرمانيو په اساس الله تعاليٰ دبرکتونو دروازې بندې کړې دي ، او دهغه کار څخه چې الله برکت لري نو سکون او اطمینان به په کې څه ډول را پيدا شي ؟ تاسې د دې فرمانبرداري ميوې په دنيا کې هم تر لاسه کولې شئ او په قيامت کې هم . هغه ځای کې چې د تيارو پسې تيارې وي او د خپلو نیکو اعمالو د رڼا پرته نوره رڼا نه تر سترگو کيږي ، لکه څنگه چې د الله تعاليٰ فرمان دي:

«په هغه ورځ به ته مؤمن نارينه او مؤمنې ښځې ووينې چې د هغوي نور به د هغوي مخې او دواړو اړخونو ته ځغلي ، هغوي ته به وويل شي چې تاسې ته د هغوي جنتونو زيرې درکول کيږي چې نهرونه په کې روان دي ، تاسو به هلته تل تر تله اوسئ ، دا ډيره ستره بريا ده . په دې ورځ به منافق نارينه او منافقې ښځې دايمان خاوندانو ته وايي چې : زمونږ لورې ته خو يو نظر وکړئ ترڅو مونږ هم ستاسې له رڼا او نور څخه گټه واخلو . هغوي ته به وويل شي چې شاته ولاړ شئ ، د خپل ځان له پاره د بله کومه ځايه رڼا را وړئ ، په دې وخت کې به د دوي تر منځه يو ديوال و درول شي ، په هغې کې به يوه دروازه وي د دې دروازې دننه به رحمت وي او بهر به ترې عذاب . دغه دنوره بې برخې به هغو دښه نصيب خاوندانو (خو شنيصيو) ته اواز کوي او وايي به چې : ايا مونږ له تاسې سره يو ځای نه اوسيدو ؟ هغوي به ځواب ورکړي چې ولې نه . خو تاسو خپل ځانونه په فتنه کې اچولې و . تاسو انتظار کاوه او په مصلحتونو کې را نښتې وئ ، تاسو هغو درواغجنو هيلوپه دوکه کې اچولي واست . ان تردې چې د الله حکم راغې . تاسې هغو قريب ورکونکو د الله په اړه په قريب کې و اچولئ ، نن به له تاسې او کافرانو څخه هيڅ ډول فديه (بدله) و نه منل شي . ستا سې د اوسيدو ځای اوردې . (تاسې خو هيڅکله هم الله د مولا په څير نه و منلې) نن همدا دوزخ ستاسې مولا دي او دا بدترين انجام دي . ايا د ايمان په دعوا کونکو باندې تر اوسه پورې وخت نه دي راغلي چې د هغوي زړونه د الله په ياد کې ويلي شي او دهغه د نازل کړي شوي حق تابعداري وکړي او دوي د هغو خلکو په څير و نه گرځي چې پخوا ورته کتاب ورکړل شوې و ، او د وختونو په تيريدو سره د هغوي زړونه سخت شول او د هغوي څخه ډيرکي يې فاسقان وگرزیدل .» (الحديد: ۱۲-۱۳/۵۷)

درب العالمين سره عهد و پيمان او دهغې غوښتنې:

الله تعاليٰ د انسانانو د پيدا يښت تر مخه د هغوي څخه يوه ژمنه اخستې وه او هغه دا وه چې ذکر يې الله تعاليٰ به قران کريم کې داسې کړي دي:

«الست بربکم» ايا زه ستاسې رب نه يم ؟ په هغه وخت کې ټولو ويلي وو چې : «ولې نه ! اې زمونږه پروردگار !» په هغه وخت کې ټولو درب په ربوبيت باندې اقرار کړې و .

يعنې د الله تعالي په ربوبيت باندې اقرار كول د انسانانو په فطرت او وجدان كې داخل دي. نو د الله تعالي ددې ربوبيت مطلب او غوښتنه څه ده؟

همدا چې انسان په خپله نه پيدا كيږي ، بلکه هغه د كائيناتو خالق پيدا كړې دې. او هغه يې هسې د لوبې او تماشي له پاره نه دې پيدا كړې بلکه د يوه مقصد له مخې يې هغه ته وجود وركړې او هغه مقصد د الله تعالي عبادت او اطاعت دې.

اوس ددې ربوبيت مطلب او غوښتنه داده چې: انسان يواځې د همدې عبادت وکړي او د همدې اطاعت وکړي. د الله تعالي پرته د بل چا عبادت هم جايز نه دې او د اطاعت حق لرونکې هم يواځې او يواځې الله تعالي دې.

د الله تعالي پوښتنه:

الله تعالي له تاسې څخه يوه پوښتنه كړې ده:

«يا الله دخپل بنده له پاره كافي نه دې؟» (الزمر: ۳۶/۳۹)

له تاسې سره ددې پوښتنې له پاره څه ډول ځواب شته؟ په خپل ژوند يو نظر وکړئ ، هغه د رحمانيت د صفت لاندې تاسې ته څومره نعمتونه درکړي دي ، اعلان کوي چې له ما څخه د غوښتونکو له پاره زما رحيميت ځانگړې دې :

«او هغه څه چې تاسې و غوښتل ، درمو کړل. او که چيرې تاسې د الله د نعمتونو حساب وکړئ ، هيڅکله به يې ونه کړاې شئ. يقيناً چې انسان ډير بې انصافه او ناشکره دې.» (ابراهيم: ۳۴/۱۳)

ولې دومره بدگمانی؟ او دا دومره صدقې او واسطې د څه له پاره؟

وما علينا الا البلاغ

لنډيز:

درنو لوستونکو ! هر څومره لنډيز چې ما کولې شو هغه مې وکړ. ويريډم چې خبره به را څخه اوږده شي. او که نه دا خبرې پاې ته رسيدونکې نه دي. هغه څه چې د قران د لوست نه وروسته ما زده کړي هغه مې ستاسو تر منځ کينودې خوشونې ده چې په ځينو ځايو کې به ما د قران مفهوم په سهي توگه نه وې وړاندې کړې. الله تعالي دې بنسټه وکړي ، خو که چيرې کوم داسې ځای وي نو ماته د يوه ليک په ذريعه خبر راکړئ ، خو که چيرې زما خبره سهي وي نو ستاسو څخه غواړم چې د انصاف غوښتنه پوره کړئ او هغه دا ډول چې د ډيرو نه ډيرو خلکو ته دا پيغام ور ورسوئ ، او زما له پاره د خير دعا وکړئ.

زه نه د علم خاوند يم او نه د علم د خاوند کيدو کومه دعوا کوم خو که چيرې ريښتيا خبره يوه جاهل او ناپوه انسان هم وکړي ، دهغې منل د عقل د خاوندانو کار دې.

ستاسو د دعاو و غوښتونکي :

بشير احمد لودهې، (بې-اې، بې ايډ)

فتح گرھ، سيالکوټ، ۲۵ فروري ۱۹۸۸

ژباړه: قريب الرحمن سعيد

ناروي، اوسلو: ۸ جنوري ۲۰۱۱

د قريب الرحمن سعيد په اړه

د ويکيپېډيا لخوا

قريب الرحمن سعيد (۲۰ د جون ۱۹۵۲) د ننگرهار ولايت يو تکړه ژورنالست، سياسي کارپوه، ليکوال او ژباړونکی دی. هغه په افغانستان کې دننه او د افغانستان نه دباندې په افغاني رسنيو کې منظمې ليکنې هم خپرې کړي او د نورو ژبو نه يې يو شمېر کتابونه هم پښتو ژبې ته ژباړلي دي.

د قريب الرحمن سعيد پخوانی تخلص مولوي زاده ؤ چې د جهاد په وختونو کې يې سعيد غوره کړی. هغه د مولوي گل رحمن ديويندي زوی دی. نوموړی د افغانستان د ننگرهار ولايت د روداتو د ولسوالۍ په شار سول کلي کې زېږېدلی دی. د نوموړي پلار مولوي گل رحمن ديويندي د خپل وخت يو لوی عالم، ښه ليکوال او شاعر ؤ.

خپلې لومړنۍ زده کړې يې د روداتو د ولسوالۍ د احداث په لومړني او منځني ښوونځي کې سرته رسولي بيا د ننگرهار ليسې نه يې د ۱۲ ټولگي بريليک اخيستی. د لوړو زده کړو پيل يې د کابل په پوهنتون کې د ساينس فاکولتې د کيميا او شمېر پوهنې په څانگه کې کړی چې په ۱۹۷۵ ز. کال کې له همدغې پوهنځي نه بريالی راوتلی. تر دې وروسته په ۱۹۸۴ ز. کال کې يې د لندن په ستي يونيورسټي (د لندن د ښار پوهنتون) کې د ژورناليزم ۸ اونيزه کورس بشپړ کړی چې په دې څانگه کې يې د ماسټرۍ تر کچې کورسونه لوستي دي. په ۲۰۰۸ ز. کال کې په ناروې کې د اوسلو په پوهنتون کې د ټولنيزو پوهنو د پوهنځي څخه د سياسي او ټولنيز اقتصاد دوهم ليسانس ترلاسه کړی او دم مهال په همدې څانگه کې خپل د ماسټرۍ د بريليک په لاس ته راوړلو بوخت دی.

1. د ننگرهار د ولايت د روداتو د ولسوالۍ د احداث په ليسه کې د کيميا اورياضي استاد .
2. دليرد په ديار کې پرافغانستان کې د روسي پوځ د يرغل پر خلاف د نړېوالو رسنيو سره د اړيکو مسئول .
3. د مطبوعاتو او معلوماتو (Press and information) د دفتر عمومي مشر .
4. د هجرت د اردو ژبې مجلې بنسټ ايښوونکې او مسئول مدير .
5. د افغان خبرې اژانس (Afghan News Agency ANA) بنسټ ايښوونکې او عمومي مشر
6. د اوه گوني يووالي (دافغانستان دمجاهدينو د اسلامي اتحاد) وياند .
7. د روزنيزه او ټولنيزه مؤسسو او په ځانگړې توگه د مهاجرينو د کوچنيانو د فعالو سره يو فعاله ونډه اخستونکې .
8. د افغانستان د حزب اسلامي د اجرائيه شورا غړی ، د دې گوند د فرهنگي کميټې مشر او د همدې گوند وياند .
9. د افغانستان د عظمې صدارت د مطبوعاتو عمومي رئيس او د صدراعظم وياند .

10. د اطلاعاتو او کلتور د وزارت د کميسيون رئيس او د دغه وزارت سرپرست وزير. او اوس

11. په اروپا کې د حزب اسلامي افغانستان د سولې د جرگې مشر.

ځانگړي وړتوبونه

قريب الرحمن سعيد د لندن په (Kingsway-Princeton college) کالج کې د انگليسي ژبه زده کړې همدا راز په ۱۹۹۱ ز. کال کې د امريکا د نبراسکا د پوهنتون د سکالرشپ له مخې د انگليسي ژبې د زده کړې کورسونه بشپړ کړي هغه د خپلې مورنۍ ژبې تر څنگ په فارسي، عربي، اردو، انگرېزي او ناروېژي ژبو بڼه پوهېږي او خپلې ليکنې هم پرې کولای شي.

د استاد قريب الرحمن سعيد نورې پښتو ژباړې:

1. اسلامي سياست. (مولانا گوهر الرحمن «رح») (چاپ شوی)
2. اسلامي رياست. (مولانا ابوالاعلي مودودي «رح») (د چاپ لاندې)
3. خلافت او ملوکيت. (مولانا ابوالاعلي مودودي «رح») (چاپ شوی)
4. پرده. (مولانا ابوالاعلي مودودي «رح») (چاپ شوی)
5. د حديثو د انکار نه د قران تر انکاره پورې. (مولانا عبد السلام رستمي «رح») (چاپ شوی)
6. د نبوت پائ. (مولانا عبد السلام رستمي «رح») (د چاپ لاندې)
7. د صلاح الدين يوبي رينستني پيښې (دايمان پلورونکو داستان) (التمش) (د چاپ لاندې)
8. د رسول الله (ص) د انقلاب حکمت. (سيد اسعد گيلاني «رح») (چاپ شوی)
9. يو شمير نورې کوچنۍ رسالې (په اردو او پښتو ژبو) چې نومونه يې زما په ليکنو کې کتلاي شئ.
10. د بايزيد يلدزم تاريخي په زړه پورې ناول.
11. د سلطان علاو الدين خلجي په زړه پورې ناول.
12. د شير شاه سوري مشهور ناول (همدا اوس د ژباړې لاندې دې)
13. لاسوندونه او وثيقي: د رسول الله ص له وخته تر راشدينو خلفاء پورې (تر چاپ لاندې دې)

14. زمونږ آند (همدا اوس دکار لاندې دې)
15. مونږ او توحيد د بشير احمد لودهي ليکنه (همدا اوس د چاپ لاندې ده)
16. زيات شمير پښتو مضامين او دانگليسي او د اردو ژبو څخه ژباړل شوي او هم په انگليسي ژبه سياسي شننې ، مقالې او ليکنې چې په پښتو او انگليسي ژبو ورځپاڼو او يو شمير اونيزو او مياشتنيزو کې خپاره شوي دي (په خواشينۍ سره چې ريکارډ يې له ژباړن سره نشته).

پای

